

GHENDTSCHHE TYDINGHEN

**Tweemaandelijks Tijdschrift van de Heemkundige en Historische Kring
Gent V.Z.W.**

35e jaargang nr. 6

nov.-dec. 2006

INHOUD

- Eddy Levis: 't Gentsch spant de kruune.	346
- Uuk in 't puppenspel.	355
- Victor Van der Haeghen: Inventaire archéologique: De Maniliaanse drukken II.	357
- Pierre Kluyskens: Maurice Dupuis.	361
- Francine Somers: Een Canadese bevrijder te Gent, 1944.	362
- Nicole Verschoore: Francine Somers: Biografische nota.	364
- Marc Rummens: De eerste jaren van de roeisport in Gent (1846-1871)	367
- Erik De Keukeleire: Sint-Pieters-Buiten in de ban van de misdaad.	378
- W.L. Braekman: Zonderling vonnis te Gent: Dobbelen op leven en dood (1641).	380
- Interbellum: Het Pottenbakkersatelier Maes te Gent	381
- Hugo Collumbien: Gentse Memoriedagen: 20-21-22 Augustus.	392
- Quizmaster: Puzzel 2006.	395
- Beschermleden 2006 - Steunende leden 2006 - Steunfonds 2006.	401
- Hugo Collumbien: Comment on écrit l'histoire.	403
- Bibliografie.	405
- Vraag en Antwoord.	407
- Lezers schrijven ons.	409
- Lodewijk De Vriese: Gentsch bloed, 'n es gïen kisseroet!	411
- Dit bestaat nog wèl: Het Tolhuisje op de Graslei	412
- Dit bestaat niet meer: Huizen op het Sint-Michielsplein	413
- Inhoud 2006	413

‘T GENTSCH SPANT DE KRUUNE. UUK IN ‘T PUPPENSPEL!

Wij zijn voor u in de stads- en taalgeschiedenis gaan duiken om even te neuzen naar de invloed die het theater - en in het bijzonder de volkse speltekens van op het einde van de 19e en het begin van de 20e eeuw - gehad hebben op de verrijking van het Gentse dialect.

Vooreerst wil ik u de sfeer in zo'n spelteke schetsen en iets meer vertellen over het soort publiek dat daar toen kwam. Vervolgens zou ik u de "Italoiansche famielde" - zeg maar de stamboom van Pierke - willen voorstellen, om ten slotte te gaan grasduinen in wat er in ons Gentse dialect uit deze en ander theatervormen is blijven hangen.

Om u de sfeer in zo'n Spelteke uit het begin van de 20ste eeuw te evoceren, laat ik Diane Van Boxtaele (° 1913) aan het woord die ik in 1994 interviewde over 't Spelteken van "*Treeze Blèwers*". Waarom nu precies dat spelteken? Wel, het is een van de bekendste stangpoppentheaters van Gent geweest. Jan Blauwers speelde in 1842 reeds in de Priesterstraat (nu Doornzelestraat aan 't Seleskest). Frans "*de pianemoaker*" volgde zijn vader Jan op en verhuisde in 1867 naar de Rijke Klarenstraat, een beluikje op de St.-Lievenspoortwijk. Daar werd Thérèse Jeanne Blauwers op 22 september 1880 geboren.

In 1909 schreef journalist Jan Verschuere reeds:

"t Spelteken van Frans Blauwers wordt de Grand genre" genoemd, het belangrijkste van de stad. Frans beschikte in zijn steegje over een voormalig danszaaltje van 5 m op 3,5 m bij 3 m hoogte, wat noodzakelijk was om zij poppenkast op een estrade te kunnen opstellen. Daarin werden soms 180 kinderen op mekaar gepropt. Boven de toneelingang stond geschreven: "*Schouwburg van Blauwers*". De scène-opening was 2 m op 80 cm en 1,25 m diep. Boven het speelgat hingen zeker tot in 1930 ongeveer 2 m uit mekaar twee heel oude poppen, Romeinse soldaten voorstellende uit een oud Christusspel.

Men speelde elke zondag en maandag. 's Maandags zat men voor 10 centiemen waar men wou, op één voorwaarde: de meisjes moesten vooraan. Zo wou het de wet van de zedelijkheid. 's Zondags had men "*fauteuils*" aan 25 centiemen, eerste rang aan 20 centiemen en tweede rang aan 15 centiemen.

Edward van Bracht vertelt daar over in 1946 in een lezing over "Het leven in de Gentse poortjes voor 1900":

- Voor dat de voorstelling begon was er een lawaai van alle duivels en het was er zo heet dat het zweet ons uitbarstte.

Het Gentse Pierke door Gilbert Van Geert

- De vrouw van Frans heette Caroline; de taak van Caroline bestond erin orde te houden onder de bengels. Zij verkocht hare zoetigheden een halve cent duurder dan in andere winkels. Door de zoetigheden en de heersende warmte, kregen de jongens aanstonds hevigen dorst. Het stuk was nog niet begonnen of er werd geroepen: *“Caroline! Een pinte water!”* De vrouw spoedde zich het gevraagde te geven, mits een cent en een half. Vijf minuten voor 6 uur kwam Franske binnen met zijn accordeon en begon een ouverture te spelen van *“’t Es den ieste kier ’t es de loaste kier, van mijn leve, van mijn leve giene vrijer ne mier!”* en daarna van *“Ha, cha, cha, mijn lief es noar den Uust...”*

Men kon begrijpen dat de jongens dat plezierig vonden want zij zongen uit volle borst mee. Na de muziekstukken gespeeld te hebben trok Frans een deurken open en was verdwenen, het gordijn werd opgehaald en het spel begon.

Franske speelde soms zes rollen tegelijk: die van den held, van de jonkvrouw, de schoonmoeder, den verrader, den ouden man, den bandiet en elke rol met een andere stem. Soms werd het stuk in drie akten gespeeld en kwam *daarna de lol met Piro den Bakker* (de toenmalige naam voor Pierke)

Het gebeurde ook wel dat er in het midden van het drama, een jongen die dorst kreeg, al met eens begon te roepen: “*Hé, Caroliene! Een pinte woater!*” Caroline schoot dan in een Fransche kolère en riep: “*Ge moet ulder mulen hève, keunde nie wachten dan, snotneuze, ‘t zijn altijd dezelfde strontbokken, die hier ‘t spel verbrodden en ‘t was zjuust zu schune!*” Onderwijl vulde ze toch maar het glas voor ne cens enhalf en rijkte het over.”

Wat voor ons het bijzonderste was, - wij waren er het meest op verlekkerd - dat was Piro. In onze kindergedachten was dat een levend wezen. Het was natuurlijk te danken aan het vernuft van Franske, dat de kleine pop met haar fratsen ons deed gieren van het lachen! En toen het gordijn viel riepen alle jongens en meisjes in koor: “*Lette!*” (wat zoveel betekent als ophouden, ‘t is gedaan)

Frans speelde alleen, maar liet zich bijstaan door twee helpers. In 1909 waren dat zeker dochter “*Treeze*” Blauwers en misschien Achilles Vindevogel, die ze steeds broere noemde. Een accordeonist begeleidde de liedjes.

In 1913 was “*‘t Spelleken van Blauwers*” het enige poppenspel dat op de wereldtentoonstelling optrad. Frans noemde zijn theater toen “*‘t Spelleke van d’Arke*”.

Ook tijdens de Eerste Wereldoorlog bleef “*‘t Spelleke van Blauwers*” spelen en het moest zelfs bij de bezetter bekend zijn geweest, want heel wat Duitse militairen stapten ‘t steegje binnen om een vertoning mee te pikken.

Na de oorlog slonk de interesse van de volwassenen. Treeze trachtte er nog wat leven in te blazen en gaf samen met broere Achilles tijdens de wintermaanden en de buurtfeesten ‘s zomers enkele voorstellingen.

Binnen speelde men met stangpoppen, maar om volk te lokken speelde men buiten een poosje met handpoppen. In het theater nam Treeze de mannenrollen voor haar rekening. De vrouwen en kinderrollen waren voor Achilles. Elke speler had soms 4 poppen tegelijk en moest ook voor hun stemmen zorgen.

Ooggetuige Diane Van Boxtaete vertelt: (en ik citeer)

“De poppenkast was gelegen in een soort straatje zonder einde, een water-

straatje aan de overkant van de Hollainkazerne in de Brusselsepoortstraat (thans het sociale wooncomplex “Het Hollainhof”). Langs de ene kant van het straatje was de koffiebranderij van mijnheer Pol en van De Rocker en aan de overzijde stonden huisjes. Op het einde van het straatje was een watertrap naar het Oud Scheldeken, een gevaarlijke speelplaats voor de kinderen. Eerst had je langs de ene kant een winkeltje met “*notepupkes*”, popjes gemaakt van lucifertjes, okkernoten en eikelsen de twee volgende huisjes waren “*t Theater van Treeze Blauwers*”.

Eigenlijk waren die twee kleine huisjes “*iniengeslegen*”. Als je er binnenkwam stond er een tafel en daaraan zat de caissière, meestal was dat treezes moeder, maar soms ook Treeze zelf. Rechts stond er nog een Leuvense stoof. Links was er een vergroot deurgat dat uitgaf in het tweede huisje met een grote kamer met een Vlaamse schouw en opgehoogde banken. Op de schoorsteenmantel waren planken gelegd en daar konden drie jongens op zitten, precies een schouwgarndituur. Meisjes mochten daar niet op! En er brandde daar natuurlijk geen vuur in. In ieder geval zaten er in de schouw en op de schouw kleine gasten. Als er bij de voorbereiding van het stuk te veel lawaai was, tok Treeze “*de storse*” open en riep: “*Het publiek wordt verzocht van zijn muile ‘t hènwen*”. Ook als er iemand tijdens de voorstelling zijn kloef liet vallen riep ze: “*Potverdomme, és dad hoast gedoan mee ulder lawijt?!*”

Zelfs mijn moeder ging er al naar de poppenkast en die was van 1888... Stukken die ik mij nog herinner waren: “Alexis onder den trap; Genoveva Van Brabant, Blauwbaard, Rikke-tikke-tak van Conscience en nog vele andere. Er was steeds een bijstuk van “*Pier de Langenoarme*”. Er werden vaak dramatische stukken gespeeld, “*wrieje triestige dingen*”, naar boeken en gekende verhalen. Tijdens het spel mochten de kinderen antwoorden en dan was er altijd “kadij”. Als bvb. in Sneeuwwitje de boze stiefmoeder aankwam schreefde iedereen: “*Z’ és doar! Z’ és doar!*”

Treeze zelf was een vrouw van middelmatig postuur. Ze had zwart haar met “*ne chignon*” en ietwat uitpuilende ogen. Ze was meestal donker gekleed met een bloes en een rok en “*ne cantonetten veurschuut*” (van een soort zwart glanzende stof). Van als we binnenkwamen begon ze al te reclameren om peis en vree te houden tussen al die kleine gasten maar voor de rest was dat een zeer braaf mens en haar moeder en “*maanhier maa broere ook*”. Deze laatste was eigenlijk niet haar broer maar haar lief.

Wat ik mij nog zeer goed herinner was de présence van Treeze tijdens de “*entre-acte*” als de mannekens hun water moesten maken. Vroeger vluchtten die buiten als wildemannen en gingen tegen alle huisjes en blinde muren in de omgeving plassen. Daar heeft ze in den beginne veel ruzie over gehad met de burens. Van dan af had Treeze een order ingesteld: Met zoveel allemaal tegen

de blinde muur daar rechtover. Ze stelde zich op een decante manier achter de jongens en zei: *“Allez, gedaan? En nu binnen!”* en dan kletste ze daar telkens een emmer water met bleekmiddel over.

In de vroege twintigerjaren diende de pauze om te plassen en de dorst te lessen. Het was één centiem voor een glas water en *“ne kluit”* (10 centiemen) voor een glas water *“mee ne windbol”*, een soort muntbol in. Dat was daar de democratische en de gesofisticeerde drank. Alles wat met geld te maken Een anekdote die ik mij ook nog herinner houdt verband met het gaslicht. De *“manchon”* of gasbek hing juist boven ons op de eerste of de tweede rij en ik had daar eens aan geprutst. Treeze had dat tegen mijn bomma gezegd. *“Ah, ‘t es guul heur moeder, die zat uuk altijd aan de lucht te prutsen”*. Grootmoeder zei toen: *“Ge meugd aan diene lucht nie mier prutsen. Die mijnschen en hèn da nie girre. Ge moet huldere lucht mee ruste loaten...”* Het was toen bij mijn weten het enige resterende spelletje in de St.-Lievenspoortwijk. Het publiek bestond er uit kinderen van de meest uiteenlopende pluimages: volkskinderen en middenstanderskinderen maar toen alleen nog maar kinderen, geen volwassenen.

Als je zeer braaf was mocht je al eens achter het toneel komen kijken of zelfs meehelpen. Zo heb ik eens de donder en de bliksem mogen doen. In het stuk *“Alexis onder den trap”* moest het donderen in het bos. Bij mij donderde het de hele tijd... Ik heb daar nogal gazze gegeven! Bleek dat ik eigenlijk maar één maal mocht donderen...”

Tot zover Diane Van Boxtaete.

Om het verhaal rond te maken: In 1930 beschikte het spelletje nog over 300 stangpoppen die in grootte varieerden van 30 tot 60 cm, al naar gelang de sociale status in het stuk. *“Treeze”* en *“broere”* Achilles snapten blijkbaar heel snel dat met de opkomst van de cinéma, een vast theater maar weinig toekomstperspectieven meer bood en ze werden ambulante. In 1932 verhuisde Treeze naar de Albertkaai, (nu Gordunakaai). Ze verhuisde nog een laatste maal naar Onderbergen, waar ze op 1 augustus 1953 overleed. Het Huis van Alyn, bewaart nog verschillende poppen uit dit theater.

Pierke, Hoofdpersonage uit de Gentse spelletjes.

Wie heeft het ooit in zijn oorspronkelijke versie niet meegezongen:

“Ien, twie, drij, vier, Pier ès hier, Pier ès hier!

Ien, twie, drij, vier, Pierke* die es hier!

En hoa de Pier hier nie geweest,

Ter was zuu veel plezier nie geweest!

Ien, twie, drij, vier, Pier es hier, Pier es hier!

Ien, twie, drij, vier, Pierke* die es hier!”

(*vervangen door Pierlala in versie Luk De Bruycker)

Onze grootouders zongen het reeds en wie de laatste decennia de nieuwjaars- of de Gentse Feestenconférences van Pierke Pierlala bezocht heeft, heeft zeker ooit de Pierlala-versie van dit lied uit volle borst meegezongen.

What's in a name?

Waar komt de naam Pier eigenlijk vandaan. Pier is een mansnaam afkomstig van Petrus, wat in het Grieks rots betekent (symbool van betrouwbaarheid, vastheid). Volgens de bijbel was hij een discipel van Jezus en apostel. Oorspronkelijk was het een bijnaam, die later persoonsnaam werd. Zijn werkelijke naam was Symeon (Hand 15:14; Petr 1:1) of Simon (Luc 5:3) Hij was de zoon van een zekere Jona of Johannes afkomstig uit Betsaïda (Jo 1:44) en kwam aan de kost als visser. Hij werd een van de belangrijkste discipelen van Jezus. Zoals nu algemeen in kerkelijke kringen wordt aangenomen, werd Petrus door Nero te Rome ter dood gebracht. Tot daar - halelujah- ons bijbelverhaal.

Uit Petrus ontstonden vele varianten, ook in andere talen, zoals o.a. Pedro, Pedrolino, Peter(s), Peremans, Persoons, Persijn, Peterman, Pierre, Pieter, Piet, Pier, en nog vele andere.

Naast stropendrager was in de 16de eeuw Pieter een van de bijnamen der Gentenaars: “...*die guesgesint waren heetten Pieter*”, schreef Marcus van Vaernewyck in “*Van die beroerlicke Tijden in de Nederlanden en voorname-lijk in Gendt*” (1566-1568). Als verkleinwoord of als koosnaampje kennen we Pierke of Pietje.

Le cousin Français: Pierrot

In Frankrijk kennen we Pierrot als poppenfiguur hij was een van de vaste figuren van de Franse Comédie italienne (17de en 18de eeuw) die zelf afkomstig waren uit de Italiaanse commedia dell' arte. Buiten zijn naam en het witte pakje had hij qua karakter weinig van doen met zijn Gentse naamgenoot Pierke. Pierrot is lui en daardoor vrij statisch. Vooral het hulpeloze in zijn gedrag wordt daar geaccentueerd. Hij begaat berekende, absurde stommiteiten. In de 18de en de 19de eeuw werd hij vooral in de literatuur als een melancholiek en dromerig minnaar afgeschilderd. Denk maar aan het liedje:

“Au clair de la lune, mon ami Pierrot ...”

Italiaanse voorvader: Pedrolino

De echte voorvader van Pierke en Pierrot was de Italiaanse Pedrolino, een van de komische figuren uit de commedia dell' arte, de onnozele maar in bepaalde gevallen pientere knecht. Hij geniet daar vanwege zijn eerlijkheid het volle vertrouwen van zijn meester. Hij houdt er wel van een ander voor de gek te houden maar dat dient altijd het belang van zijn meester. Hij kan een charman-te minnaar zijn.

Zijn kostuum lijkt op dat van Zanni: wit maar minder wijd en met een geplooi-de kraag. In de 19de eeuw noemde men zijn nazaat Pierke daarom, wegens zijn wit kostuum, *Pier den Bakker* of *Pierrot*.

Lode Hoste schrijft in zijn boek "Gent Poppenspelstad" dat Pierke ook wel eens verre familie van Pierlala zou kunnen zijn. Maar daarover verder meer.

Bulthuis-boutade

Rondreizend door de Europese landen lieten de Italiaanse Pulcinellavertolkers invloeden en navolgers na, waarbij de held van het spel vaak van naam veranderde en plaatselijke invloeden onderging. Belangrijk is dat zowel in aankleding van de poppen als in uiterlijk de commedia dell'Arte-invloeden en gelijkenissen evenwel de hele reis door de geschiedenis duidelijk bleven.

Rico Bulthuis vat de geschiedenis van het poppenspel kernachtig samen in de volgende leuke boutade:

"En dit is ongeveer de geschiedenis: A heeft met poppen gespeeld, B doet het na, C erft het taaltje en D brengt er verbetering aan, E heeft ergens anders met poppen gespeeld, F bindt er stokjes aan, G vindt koordjes aardiger, H zet hem op de hand, ... Sultan Selim de eerste gapt een schimmenspel mee van de Egyptenaren, mijn buurvrouw vindt het flauw en ik vind het aardig"

(einde citaat)

Het Karakter van Pier en zijn "moaten"

Het leidt geen twijfel welke zijde Pierke kiest. Hij komt op voor de zwakken. Wie onrechtvaardig is houdt hij voor de gek en bejegt hij allesbehalve voorkomend. Pierke is eerlijk en slim en bovenal vrolijk. Hij is de aanvoerder van een paar weinig snuggere kameraden. Het zijn *Arlekijn* (Arlequino) uit de commedia dell' arte die de Gentse volksaard heeft aangenomen en die onder de naam *Louis de Lapkesdief* bekend is; de derde van het stel is Karelke den Bult ook wel *Koarelke den Teutelirre* of *Koarelke den Hakkelirre* (stotteraar) genoemd.

Karelke den Bult is dan weer de Vlaamse versie van Polichinelle (Pulcinella).

Zij dragen beide dezelfde steek. Daarvan is “*poesjenel*” afgeleid, iemand die zich groots of gek aanstelt. wie zich aldus gedraagt, bezondigt zich aan “*poesjenelderije*”. Een meisje dat zich poesjenelachtig gedraagt is een poesjeneliefster. “*Een poesjenelleke*” is dan een koketterende juffer. Poesjenellenspel is uiteraard poppenkast maar ook het bedrijven van kinderachtigheden, het gedoe van poesjenellen nabootsend, ook wel eens minachtend op toneelvoorstellingen of verenigingen bedoeld,

Gebruikte truuks om een volks personage komisch te maken.

Het is opvallend hoe in het traditioneel en conventioneel figurentheater de volkse personages veel komischer zijn dan hun sociaal beter geplaatste tegenspelers. En dat is niet het exclusieve recht van poppentheater. Ook in het acteurstheater komt het al eeuwenlang voor. Daar zijn uiteraard een aantal redenen voor. De *comedia dell'Arte* bevestigt dat weeral eens duidelijk.

In de vormgeving van de personages sluipt in de meeste gevallen al een komisch element. De poppen zijn vaak getekend met veel grovere lijnen. Denken we maar aan de haakneus van Punch, de bulten van Polochinelle en Koarelke den Bult., de Voddebalen van de Antwerpsche Poesjenellen, de kleine gestalte van Woltje... dat zijn allemaal visuele elementen die bewust gekozen zijn en waar niet naast te kijken valt.

Ook overdrijving is een heel frequent voorkomende bron van humor in het theater. Personages schudden overdreven van schrik of van het lachen, men heeft het afhakken van ledematen bij heroïsche gevechten en de gigantische penis bij de Turkse schimmenspel-Macho: Karagöz.

Vandaar dat koddige blijspelen, “*kluchten*” of “*kluchtspelen*” zo’n bijval hadden. Wie daarin meespeelde was “*ne kluchtspeler, kluchtspelder*” of een “*kluchtspelderigge*”, een grappenmaker, “*ne lollekesheere*” maar dra ook een belachelijk, weinig of niet ernstig persoon. “*‘t Es mij nog geene kleine kluchtspelder, den diene*”! “*Een kluchtspel*” is ook een belachelijk voorval, of een niet ernstige handelwijze zegt L.L.-Coopman. “Was mij dat doar een kluchtspel mee die tweeje”

Naast de overdrijving is er uiteraard ook het fenomeen van de vereenvoudiging. Hier moeten we weer verwijzen naar de veldslagen, zoals die uitgevoerd worden in de Siciliaanse opera dei pupi en het Antwerpse poesjenellentheater maar ook naar het zweven en vliegen dat poppen makkelijker en vooral goedkoper kunnen dan de acteurs van Peter Pan bijvoorbeeld. Het omhoog kruipen tegen de coulissen of de theaterwand, het pal achterover vallen... Géén énkele wet van de zwaartekracht wordt niet met de voeten getreden. Uiteraard blijft de situatiehumor een belangrijk onderdeel van een komische voorstelling.

Poppen slaan hun koppen tegen elkaar, krijgen er van langs met de slapstick, gooien een baby over de speelplank, draaien een hond in worstjes, vallen dood en verrijzen.

Hier hebben we nog een element uit het poppentheater dat in het Gents dialect binnengedrongen is, nl. de slapstick in het Engels, bij ons te begrijpen als “*slaghout*”, “*klopstok*” of “*de latte*” waarmee in de poppenkast geslagen werd. Aangezien de agent vaak met Jan-Klaassen met de lat of “*slapstick*” vocht, noemde men de sabel van de Gentse agenten al snel een latte, naam die dan overging op de agent zelf en ook op soldaten, al of niet met een sabel. Zo zei men op een agent of een militair: “*Past op, de latte es doar!*”

“*Van de latte krijgen*” is slaag krijgen of berispt worden. “*Van zijn latte geven*” is beslag maken, van de latte geve is driftig werken of bezig zijn. “*Ne klopstok*” is een onnozel dom persoon. “*Dad es mij uuk ne klopstok dadde!*” zei men.

Terug nu naar onze komische aspecten. Noch een ander element is de desacralisatie, het ondergraven van de macht, het van de sokkel stoten, heilige huisjes neerhalen, destabiliseren van politici, gerecht, aristocratie, demythologisering van duivels, demonen en draken, allemaal zaken waar ons Pierke een meester in is.

Koningen, keizers en andere hoogwaardigheidsbekleders werden door Pier regelmatig omschreven als “*Muizesteit of Muizesîrt, wiskesvlieger, gliskesheere, wietlewaai (<Wielewaal), stuksken agent of gendarme van -t'-alverdrije-donker*” en ander fraais.

Zo wordt Keizer Karel bvb. door Pierke ergens aangesproken met: “*Ah, ventsje, hoe est?*”

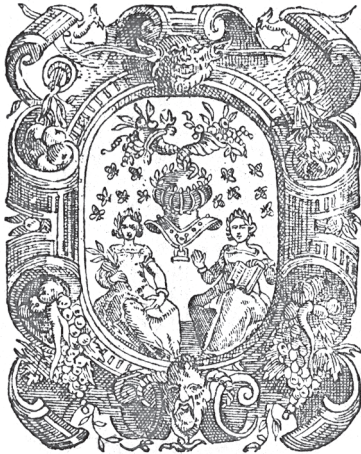
Eddy Levis
(‘t vervolgt)

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE N° 146

Op 30 december 1899 stelde Victor Van der Haeghen in de rubriek “Drukken - Bibliotheek van de Stad en van de Universiteit - XVIe eeuw” in het Frans een fiche op over

De Maniliaanse drukken II

Gislain Manilius, zoon van Cornelis en van Collyne van Eestenrycke, volgde zijn vader op als gezworen drukker in 1559. Men kent van hem ongeveer 80 drukken, waaronder meerdere belangrijke werken. Hij moet ook een grote rol gespeeld hebben bij de productie van pamfletten en anonieme geschriften in die tijd. (1)

Hij was in Gent de eerste die muziek drukte in noten, in zijn *Psalmen* (1565), Vlaamse tekst van Lucas de Heere, volgens de Franse versie van Clément Marot. Alhoewel het uitgegeven werd met de vereiste vergunningen, werd dit werk op de lijst van de verboden boeken geplaatst. Gislain Manilius is de auteur van enkele Vlaamse gedichten die hij ondertekende:

Paey is goedt of Sancta probis pax est. Na opvogtlijk gewoond te hebben in het huis van zijn vader en een woonst op de Korenlei, vestigde hij zich voorgoed op de plaats *te Putte*, in *De Witte Duive*, een huis gekocht op 12 december 1565. De familie behield dit uithangteken, zelfs in andere vestigingen. Hij stierf in 1573.

De weduwe Gislain Manilius (Adrienne Typins) ging gedurende 2 jaar door met het drukken en gaf 20 werken uit.

Van 1576 tot 1584 werd *De Witte Duive* opvolgentlijk geleid door Pieter de Clerck,

door de vrouw van deze laatste en door Cornelis de Rekenare. Deze laatste had de voornoemde Adrienne Typins gehuwd.

Gauthier Manilius begon het uitgeven, na de dood van zijn broer Gislain, in 1574 en hij drukte tot in 1626. In 1584 nam hij de drukkerij van *De Witte Duive* over die de calvinist C. de Rekenare achtergelaten had na de overname van de stad aan de Hertog van Parma. Vóór die tijd hadden zijn letters dikwijls gediend om heftige anonieme pamfletten tegen de Koning van Spanje te drukken. Zijn drukken vóór 1600 bevatten ongeveer 234 nummers.

Het totaal Maniliaanse drukken in de XVIe eeuw bedraagt meer dan 370 nummers.

De op vorige pagina afgebeelde typografische merken werden ook gebruikt door de Maniliusen van de volgende eeuw. Het eerste reproduceert, verkleind, ongeveer het vignet van Corn. Manilius (zie fiche 145), vermeerderd met hoornen des overvloeds en een mooi kader in de stijl van die tijd. Er bestaan verschillende variëteiten van het merk met de Duif.

(1) Men heeft onlangs aangetoond dat het volgend werk, zonder naam van de drukker, van de persen kwam van Gisl. Manilius:

Alle de Psalmen Davids ende andere lofsanghen uut den Fransoyschen dichtte (int) Nederduytsch overghesett door Petrum Dathenum De welcke men voortaan in de Nderlandsche ghemeynten gebruycken zal. 1566.

Cf. Th. Arnold, *Verslagen der koninklijke vlaamsche Academie...* 1898, p. 44.
- H. Van Duyse, *Une imprimerie calviniste à Gand en 1566 (Bull. soc. d'hist. et d'arch.* 1898, p. 177)

F. Vander Haeghen, *Bibliographie gantoise*, t. 1 - *Biographie nationale* t. XIII, col. 335-336 (art. de V. Vander Haeghen).

Victor Van der Haeghen

MAURICE DUPUIS

Wat Pierre Kluyskens, meer dan een halve eeuw geleden, schreef over deze kunstenaar:

Toen vijf jaar geleden Maurice Dupuis, door de ouderdomsgrens getroffen, zijn ambt als conservator van ons Museum voor Schone Kunsten moest neerleggen, werd unaniem hulde gebracht aan de plichtsbewuste mens, die in de troebele oorlogsjaren als een “bonus pater familias” over onze kunstverzamelingen had gewaakt en ze ongedeerd voor onze stad had weten te bewaren.

Hulde werd ook gebracht aan zijn legendarische intuïtie en speurzinnigheid, welke, samen met de wetenschappelijke kennis van wijlen professor Hulin de Loo, aan de basis lagen van zoveel markante aankopen door het Museum en de “Vrienden van het Museum”.

Wanneer Dupuis op een openbare veiling verscheen, waren, ofschoon hij steeds op de laatste stoel van de laatste rij plaats nam, de ogen van alle liefhebbers op hem gericht, want het volstond hen te bemerken dat Dupuis, zij het ook maar éénmaal, voor een bepaald oud werk had geboden, om overtuigd te zijn van de echtheid en de waarde van het werk.

Men heeft op het ogenblik van zijn ambtsneerlegging vooral de nadruk gelegd op de kennis en de toewijding welke hij als conservator aan de dag had gelegd, en minder gesproken van de geniale schilder welke Dupuis is geweest.

Vandaag is hij langs de grote poort, met een belangrijk deel van zijn oeuvre, opnieuw zijn geliefd museum binnengetreden en het ogenblik is dan ook gekomen om bij het publiek dit werk in al zijn bewonderbare schakeringen te belichten.

Het groot publiek kent immers onvoldoende de schilderijen van Dupuis, doch men mag het er niet volledig verantwoordelijk voor stellen.

Dupuis heeft inderdaad maar zelden geëxposeerd en geeft hierbij een eerste les aan die talloze artiesten, die ons om het jaar hun mathematisch berekende en commercieel opgevatte productie komen voorschotelen, waarbij zij zich doorgaans tot vervelens toe herhalen.

De ware amateurs kenden echter het werk van Dupuis en gingen bij de meester aanbellen om hun keuze te doen, want in een openbare veiling bestond er weinig kans op een Dupuis de hand te kunnen leggen. Wie een Dupuis bezit, bezit een brok leven, een intieme vriend, waarvan hij zich niet wil ontdoen.

Het was dan ook in de verzameling van één dier liefhebbers of in een Vierjaarlijks Salon, dat men met het werk van Dupuis kennis moest maken.

Heden echter hebben zijn vrienden aan deze door de kunstenaar gewilde afzondering een einde gesteld en een retrospectieve tentoonstelling op touw gezet welke Maurice Dupuis aan onze bevolking zal veropenbaren.

Veropenbaring: geen ander woord kan worden gebruikt bij het zien van dit honderdtal doeken in vier zalen van ons museum. Veropenbaring voor de “zondagsamateer”, die week in, week uit, de expositiezalen der stad bezoekt en thans plots gebracht voor een ensemble zoals hij er de laatste jaren te Gent van geen levende kunstenaar te zien kreeg; veropenbaring ook voor de ware liefhebbers, voor degenen die het werk van Dupuis sinds ettelijke jaren kenden, maar nu overweldigd worden door dit ensemble dat door ieder doek het talent en de gave van de artiest uitbazuint; en veropenbaring wellicht ook voor de kunstenaar zelf, bij het zien van al die werken, verspreid over gans het land, en welke hij vandaag als kinderen terugvindt.

Men treedt de eerste zaal binnen en onmiddellijk krijgt men de indruk dat men er opgewacht wordt door vrienden, die men sedert zijn prilste jeugd kent, doch die ons met de jaren onverschillig waren geworden en die men thans terugvindt met een nieuwe uitdrukking, een nieuwe gemoedelijke uitstraling: zij zijn er allen op post, die voorwerpen uit het dagelijks leven, de tafel, de kachel, de huiskamer, dit hoekje van de keuken, die kast met een paar borden, dit brood, die vis of die hesp, en allen badend in die atmosfeer, die wijzelf af en toe nog eens aanvoelen wanneer wij ze in de eenzaamheid als getuigen van onze gedachten of dromen hebben genomen.

Maurice Dupuis integendeel schijnt nooit dit contact met die eenvoudige voorwerpen, met die huiselijke stemming te hebben verloren. Hij is niet elders de vreugde, het geluk gaan zoeken welke hij in die gesloten kring vinden kon. Hij opent geen venster op de natuur, op de buitenwereld, op de verre horizons. Het leven, het intense, stille maar volle leven speelt zich af tussen de vier muren van de huiskamer: wanneer hij in een zijner doeken een open raam schildert, dan houdt een wazige gordijn het felle buitenlicht, dat het stille, intieme leven zou storen, tegen.

Voor hem zijn die voorwerpen geen doodgewone voorwerpen, maar levende wezens die een ziel hebben en die langs het palet van de kunstenaar om kunnen spreken.

Die keukenkast met een stuk brood en een lucifertje zijn geen samenraapsel van banale voorwerpen; zij vertellen iets, zij zijn een moment, een toestand, een tafereel uit het leven; zij spreken van het eenvoudig, stil geluk, van de arbeid; zij spreken van de huisvrouw die ze daar heeft geplaatst, gebruikt, van het maal dat weldra de familie rond de tafel zal verenigen.

Die haring of die garnalen op een schotel, die hesp of die eenvoudige ajuinen zijn even dichtelijk als de zuiverste pastorale, omdat zij geschilderd zijn door

een kunstenaar die ze met oneindig veel liefde heeft gezien en weergegeven. Even dichtertlijk zijn die enkele rozen in een glas, op de werktafel, in het atelier, bij een oud schilderij. In de grijze atmosfeer der muren, midden de donkere voorwerpen, zijn zij die bloedrode of rozige vlek die geurende, uitbundige, jeugdige in de kleur wegsmeltende kreet van geluk, van geloof in het schone.

Bij het zien van deze stillevenen en interieurs denkt men onweerstaanbaar aan die andere dichter van het eenvoudige, dagelijkse leven, de nederige Chardin. Met hem mag Dupuis zeggen: "On se sert de couleurs, on peint avec le sentiment", men gebruikt kleuren, maar men schildert met het gevoel.

Chardin had ten andere meer dan een affiniteit met de grote Vlaamse schilders uit de XVIIe eeuw, doch ook hij vluchtte de theatrale, grootse voorstellingen van een Snyder b.v., het anecdotische van zovele schilders van stillevenen het pittoreske.

Dupuis vlucht eveneens de fastueuze constructie der stillevenen en het verhalend, petieterig detail. Hij blijft discreet, hij schikt de voorwerpen niet, doet aan geen literatuur, maar schildert ze zoals hij ze toevallig, in hun dichtertlijke eenvoud heeft ontdekt.

Hij mint ze te veel om ze te vervormen, hij is te artiest om ze te figneren, om het detail af te likken.

En toch ontbreekt niet het minste element: de voorwerpen zijn weergegeven met een onfeilbare zekerheid, met een ongelooflijke technische vaardigheid. Weinige kunstenaars bezitten tegenwoordig een dergelijk metier, een zo secure vakkennis.

En toch is het geen loutere werkelijkheid: het is duizendmaal meer, het is de waarheid, t.t.z. de werkelijkheid meer de ziel, de taal der dingen, een ziel en een taal die niet direct uitgedrukt, maar gesuggereerd worden. Men ziet niet het verschil tussen die voorwerpen zoals zij in de werkelijkheid bestaan en hun beeld op het doek, maar men voelt het onmiddellijk aan.

Men zou honderd fotografische reproducties of getrouwe kopijen van die voorwerpen, onverschillig voorbij gaan, maar wanneer zij door Dupuis zijn geschilderd moet men voor het doek blijven stilstaan, blijven luisteren naar dit eenvoudig, nederig ding, dat zoals Gezelle het zei, ook een taal en teken heeft.

Dupuis had de tijdstroom, de mode, de artistieke tendenzen kunnen volgen, doch hij bleef zichzelf. De ismen, de nieuw opkomende scholen of strekkingen hadden geen vat op hem, omdat hij te veel wist en voelde dat schilderen niet afhangt van een theorie, dat de kunstenaar slechts naar zijn ziel en temperament mag luisteren.

Hij heeft geen werken geschilderd die een kunstenaar liefst nadien zou willen

vernietigen.

Hij heeft buiten de tijd geschilderd zoals alle grootmeesters en die werken alleen blijven. Twee eeuwen geleden waren zijn doeken even actueel geweest als zij het nu zijn en binnen twee eeuwen zullen zijn. Hij heeft niemand nagebootst, niemand gecopieerd, doch hij is van de les, van de ondervinding en de geestelijke nalatenschap der grootmeesters doordrongen.

Bij dit werk denkt men aan Dupuis of Corot, bij gene aan Evenpoel, bij een ander nog aan Toulouse-Lautrec, Cézanne of zelfs Van Gogh, maar nooit is het meer dan die geestelijke verwantschap en solidariteit, die in de tijd geen grenzen kent en onze eeuw met de klassieke oudheid kan verbinden zoals de Middeleeuwen met de Renaissance.

Men wekt voor het oeuvre van Dupuis de grootste namen op en nooit nochtans valt de vergelijking in zijn nadeel uit. Hij is volledig als artiest: als techniek mag hij eenieder de les spellen, als colorist hebben weinigen een dergelijk gevoel van de kleurwaarden, als schepper is hij de delicaatste, de meest gevoelige.

Gans zijn werk, zijn stilleven, zijn stemmige gezichten van de Parijse boulevards, zijn interieurs, zijn portretten en genrestukken met zijn onderwerp, ermede een eindeloos genuanceerd dialoog revolutionair aandoen. Zijn schilderijen alleen moeten spreken, suggereren en evolueren. Hij wil bemind en begrepen worden, niet als persoon, maar in zijn oeuvre, en het publiek zal hem, door zijn bewondering aan dit werkt te betuigen, de enige hulde brengen welke hij verlangt.

Pierre Kluyskens

EEN CANADESE BEVRIJDER TE GENT, 1944.

Toen onze Canadese bevrijders eind 1944 Gent binnentraden, dachten we dat de oorlog bijna gedaan was. Ik woonde bij mijn schoonouders, op de hoek van de Muinkkaai en het Frankrijkplein.

Er was mij sterk aanbevolen het huis niet te verlaten.

De overwinnaars, sommigen door de omstandigheden onder invloed van drank en euforisch door de zegeviering, werden met open armen ontvangen door de meisjes van plezier in de zogenaamde “gesloten huizen” op de Kuiperskaai. Drie soldaten moesten er zelfs uit het water gehaald worden toen ze stomdronken van de Mecelisbrug vielen.

Buiten het bereik van deze opgehitste maatschappij, voedde ik rustig mijn kindje dat zachtjes op mijn borst insliep. Toen plots iemand aan de deur belde. Het was een soldaat uit Toronto die tot onze grote verbazing vroeg om naar het kwintet voor klarinet van Mozart te mogen luisteren.

“2 jaar lang werd muziek mij ontzegd. Toen ik een stad binnenkwam zocht ik naar een platenwinkel. De platenhandelaar zei: “Ik heb het kwintet van Mozart dat u wilt beluisteren niet, maar u zult het vinden op de Muinkkaai nr. 1”.

Met emotie en stille, volle aandacht hebben wij, in familiekring geluisterd naar wat de jonge Wolfgang Amadeus Mozart de Mensheid schonk.

Die nectar van het leven, gebracht door de artistieke schepping van Meesterwerken hoeft geen uitleg en is toch de essentie!

Georges Proust, uit Toronto, had zijn echtgenote moeten verlaten vooraleer zij van een meisje beviel dat de leeftijd van mijn zoontje moest hebben. Hij heeft ze nooit mogen zien.

Deze gevoelige en beschaafde man, die door het noodlot in de oorlog werd gegooid, kende nu een moment van puur geluk toen hij naar Mozart luisterde, omringd door schilderijen, kunstwerken en innige sympathie.

“Mijn regiment is morgen nog in Gent. Vooraleer ons naar Nederland te begeven mag ik jullie enkele blikjes cornedbeef, prinsessenbonen en enkele chocoladetabletten brengen?”

De volgende dag kwam hij en vertelde: “Ik ben bij de boekhandelaar langs gelopen en zag op de voorpagina van dit boek van Titianus, het gezicht van de Venus van Urbino. Ik herkende dezelfde ogen als de uwe”. Hij schonk mij dit boek dat een kostbare opdracht bevat: “A thing of beauty is a joy for ever - To a very lovely person”.

Deze tijd van onvergetelijke emotie was voor hem helaas maar van korte duur. “Morgen zal ik de stad Gent verlaten, waar ik het voorrecht genoot een sfeer

van Kunst en Schoonheid te delen. Ik zal zonder haat vertrekken naar de vijand die ik hunker te leren kennen. Zij kunnen niet zo slecht zijn als men vertelt, aangezien zij tot hetzelfde land behoren als Johan-Sebastian Bach, Mozart, Haydn, Beethoven, Goethe, Schiller, Dürer, Holbein, Gutenberg en zovele anderen.”

De doortocht door Gent had aan deze jonge krijgers, elk naar zijn persoonlijkheid, de laatste levensvreugde geboden.

De oorlog was niet gedaan.

Ze zijn allen naar het eiland Walcheren getrokken. Allen werden er afgeslacht. “Denkt u, zegt Candide, dat de mensen elkaar altijd hebben omgebracht zoals ze dit vandaag doen?” “Ongetwijfeld”, zegt Martin (Voltaire).

Het leven bestaat uit positieve en negatieve elementen. Door toeval en verstrengeling der dingen wordt de ontmoeting mogelijk en worden diepmenselijke Universele begrippen concreet, mede door Kunst en Wijsheid die ons denkvermogen leidt en door Schoonheid die ons hart tooit.

“A thing of beauty is a joy for ever”.

Francine Somers

FRANCINE SOMERS: BIOGRAFISCHE NOTA

Het gebeurt niet alle dagen dat men bij een bescheiden oude dame, als men een beetje op zoek gaat, een nogal aanzienlijk deel van het Gents verleden ontdekt.

Francine Somers werd in 1923 te Gent geboren, dochter van Frans Somers, eveneens Gentenaar, goudsmid van beroep – bijoutier-orfèvre. Hij voedde zijn kinderen van jongsaf in een kunstminnende sfeer. Vader Somers had ook op de Gentse academie tekenles gevolgd en speelde clarinet. Francine’s oom was décorateur en specialist inzake botanische tekeningen. Haar moeder, Jenny Van Meuter, had in de muziekschool te Ledeberg de prijs Beethoven gewonnen, waar zij naast de lessen piano ook de lessen zang had gevolgd.

Dertienjarige werd Francine leerlinge van de Gentse Koninklijke Academie

voor Schone Kunsten. Ze volgde er stillevens, schilderkunst, tekenen, modeltekenen, etsen, gravure, evenals op zondagmorgen etsen en landschapsschilderen.

Op haar 18de ontving zij de gouden medaille van de Academie, de Pipijn-prijs en de Jean Delvin-prijs.

Het begin van een vruchtbare carrière.

In 1943 behaalt Francine een Tweede Prijs in de wedstrijd Godecharle. De lijst van Francine Somers' tentoonstellingen is zeer lang. Vroeg erkend voor haar realistisch-tedere portretten van kinderen en moeder en kind, evolueert zij naar een breed spectrum van thema's en technieken, wat haar in 2005 de gouden medaille van de *Renaissance culturelle européenne* voor het gehele oeuvre opbrengt.

In 1956 volgt zij aan de Academie te Leuven twee jaar bas-reliëf, in 1960 beeldhouwen in de Academie van Etterbeek en archeologie aan de VUB. Begin de jaren '70 werkt ze te Parijs in de *Studio Koningin Elisabeth* aan de *Cité internationale des Arts*.

Ondertussen verblijft Francine Somers een tijdlang in Congo, waarna ze voor *Expo 58* te Brussel in het Congolees Paviljoen de muurdecoratie van 21 m² realiseert. Haar werken uit de Congolese periode (1950-1953) zijn bewaard in het Museum voor Afrika te Tervuren.

De veelzijdige kunstenares is ook actief op het gebied van de medaillekunst. Zo bijvoorbeeld vertegenwoordigde zij een tijdlang ons land op de tweejaarlijkse tentoonstellingen en congressen rond de medaillekunst. Haar werk is aanwezig in verscheidene penningkabinetten)

Nicole Verschoore

DE EERSTE JAREN VAN DE ROEISPORT IN GENT (1846-1871)

Het oprichten van een eerste roeivereniging en het houden van de allereerste roeiwedstrijd in Gent staat niet los van het ontstaan van de Gentse Feesten. Na een eerste mislukte poging in 1838 had het stadsbestuur in 1843 beslist één centraal gemeentefeest te houden. Dit gebeurde eigenlijk ter bestrijding van de talloze wijkkermissen, maar dat is een ander verhaal. Tot in 1855 werden de feesten gehouden van de laatste zondag van juni tot de eerste zondag van juli. Vanaf 1856 tot aan de eerste wereldoorlog was dat van de tweede zondag van juli tot de derde zondag (maar vanaf 1864 kwam de daaropvolgende maandag, *de dag der lege portemonnees*, erbij). Pas sinds 1920 is de feestperiode zoals we die nu kennen, met name vanaf de zaterdag vóór 21 juli tot en met de tweede maandag daarna.

Van bij de eerste *Algemene Kermis* werden meteen de (in 1838 gestarte) paardenwedstrijden op het Sint-Denijsplein geïncorporeerd. Deze manifestatie zal tot in 1914 een van de topattracties van de Gentse Feesten blijven, maar dra volgde een tweede, meer volkse, sportactiviteit, met name de roeiwedstrijden.

Op 23 april 1846 werd de *Société des Régates* opgericht. Het betrof een algemeen watersportvereniging want als doel werd aangegeven: “*Elle donnera des fêtes nautiques et des concours de vitesse entre embarcations à rames et entre embarcations à voiles.*” Zowel feesten als wedstrijden, zowel roei- als zeilboten. Dit was toen heel normaal. De allereerste watersportvereniging die halfweg de negentiende eeuw ontstonden zijn gestart als zeil- en roeivereniging (nu nog zijn vele Nederlandse clubs zo genoemd) en pas later, na 1870, gingen de afdelingen elk hun eigen weg, vaak door een zuivere roeivereniging te stichten. Dit is onweerlegbaar zo gebeurd in Oostende. Het embleem van de *Société des Régates* was trouwens een zeilboot. Met zeilen denken we nu aan zeilen op zee, maar halfweg de negentiende eeuw was zeilen een normale activiteit op rivieren en kanalen, vermits zeilboten de gewone verplaatsingsmiddelen waren. De stoomboot (eerste vorm van mechanische tractie) kwam pas toen op.

De naam *regate* was toen eigenlijk niet bedoeld voor een sportwedstrijd, vermits de Gazette van Gent in haar blad van 4 juli 1846 het nodig achtte te verduidelijken: “*De titel van het genootschap levert iets vreemd op. Regate, zo worden te Venetië de plechtige wedstrijden met schuiten en gondels genaamd en dezelve geschieden op het groot kanaal.*”

Deze nieuwe vereniging besliste nochtans reeds op 5 juli 1846, de laatste dag van de Gentse Feesten, een eerste roeiwedstrijd te houden en dit in het

Handelsdok (toen het enige van de haven), gelegen tussen de Dampoort en de Muide. De wedstrijden gingen over 2.100 meter, waarbij twee maal langs een boei om gekeerd werd. Er waren wedstrijden met vierriemboten, tweeriemboten en pontjes. Merkwaardige vereiste: de eigenaar van de boot moest de stuurman ervan zijn. Er werd gestreden in reeksen van twee, waarna de winnaars verder per twee streden. De snelste in de finale won (met als prijs een verguld zilveren medaille en de toen aanzienlijke som van 350 frank), maar er was ook een prijs voor de *schoonste klederdracht* en ook een voor het snelste *vaartuig buiten het land getimmerd*.

Deze manifestatie had een enorme bijval. De beide oevers van het dok waren volzet, er was een feesttent, een muziekkorps en een artilleriebatterij (de start werd met kanonschoten gegeven!). Alle notabelen van de stad waren aanwezig. De pers was enthousiast. Zo lezen we.

Zoals reeds aangegeven was de *Société des Régates* geen zuivere roeivereniging en zeker niet een zuivere sportvereniging. Haar belangrijkste activiteit in de komende jaren waren immers de *Venetiaanse Waterfeesten*, zijnde een nachtelijke tocht van versierde en verlichte boten door de waterlopen van de stad. Dit werd reeds in de week van de Gentse Feesten ingeplant en soms met koninklijke aanwezigheid opgeluisterd (niet alleen die van België, want in 1853 kwam zelfs de koning van Hannover) kijken!). Daarnaast waren er talrijke *waterwandelingen*, zijnde boottochten van de leden naar de omliggende steden. Echte roeiwedstrijden werden zeker niet ieder jaar gehouden. Na de start in 1846 zijn we enkel zeker van 1849, 1851, 1860 en 1861. Vast staat wel dat er ook werd deelgenomen aan wedstrijden buiten Gent, meestal in Antwerpen.

Het laatste spoor van sportieve activiteit dateert van 1865. In 1867 wordt de vereniging nog vermeld in de (Franse) *Almanach du Commerce et de l'Industrie*, maar daarna hebben we niets meer gevonden.

Op 15 juni 1871 wordt de *Club Nautique* opgericht, die thans nog bestaat als de Koninklijke Roeivereniging Club Gent. Enig verband met de (leden van de) *Société des Régates* blijkt niet uit de ons beschikbare documenten (ofschoon bij de stichters van Club Gent de familienamen Balcaen en Lefever, ook genoteerd bij leden van de *Société des Régates*, voorkomen). Nochtans zijn er voor ons voldoende indicaties om aan te nemen dat er onvrede was over de beperkte roeisportactiviteiten van de *Société des Régates*, zeker wanneer overal te lande competitieve roeiverenigingen van start gingen (Antwerpen 1858, Luik 1860, Namen 1862, Brussel 1865, Brugge 1869, Oostende 1871). Vermits blijkbaar de oude *Société des Régates* hierop niet inspeelde werd wellicht daarom het initiatief genomen een geheel nieuwe vereniging op te richten en is dat, volgens ons, de ontstaansreden van Club Gent.

Tot nu toe is in alle publicaties steeds de indruk gewekt dat Club Gent in 1871 uit het niets ontstond. Die ene wedstrijd in 1846 was wel gekend en werd meermaals besproken, doch men ging er van uit dat het een eenmalige gebeurtenis betrof en dat er in Gent op roeigebied niets meer gebeurde tot de stichting van Club Gent. Aan de hand van recent ontdekte informatie blijkt dat de roeiactiviteiten onverminderd verder gingen, zodat de Gentse roeigeschiedenis 25 jaar ouder is dan tot nu toe aangenomen.

Terzijde: het is merkwaardig dat toen Club Gent in 1882 met een eigen regatta (de later legendarisch geworden *bootjesvaring* te Terdonk) startte, deze niet meer tijdens de Gentse Feesten gehouden werden, maar wel op Hemelvaartdag. Toen de in 1883 gestichte *Sport Nautique* (thans de Koninklijke Roeivereniging Sport Gent) in 1886 met haar regatta (in Meulestede) startte, waren die wél in de Gentse feestenweek, zoals tot twintig jaar voordien de pioniers van de Gentse roeiwedstrijden het gedaan hadden. Pas in 1967, niet toevallig tijdens het dieptepunt van de Gentse Feesten, werden de regatta van Sport Gent verplaatst naar begin mei.

Mark Rummens,
archivaris van de Koninklijke Roeivereniging Sport Gent,
met dank aan Erik De Keukeleire voor zijn nota's uit de Gazette van Gent
tussen 1846-1865.

SINT-PIETERS-BUITEN IN DE BAN VAN DE MISDAAD

INBRAKEN, GEWELD, ROOFMOORDEN, PASSIONELE DRAMA'S, OOK DESTIJD'S DE KEERZIJDE VAN DE SAMENLEVING...

Voor u verzameld uit 31600 edities van de "Gazette Van Gent".

Laat u, geachte lezer, met de traditionele "kerstvrede" in het vooruitzicht, vooral niet afschrikken door de nare, onheilspellende titel van mijn nieuwe bijdrage aan uw geliefd en ongeëvenaard tijdschrift... De triestige realiteit is echter dat ik bij het doornemen van de kranten uit de periode 1819-1941, naast opbeurende berichtgevingen over stadsontwikkeling, bouwwerken, inhuldigingen en kermissen ook minder fraaie gebeurtenissen onder ogen kreeg, die jammer genoeg zonder uitzondering ook in onze tijd nog aan de orde van de dag zijn.

De journalistiek uit het laatste kwartaal van de negentiende eeuw liet zich over dergelijke feiten van haar beste kant zien.

Een voorstel! Gooi in deze wintertijd nog een blok hout bij in de open haard, nestel je onder de schemerlamp, proef de sfeer van Edgar Allan Poe en Sherlock Holmes en flits jezelf heel even terug naar de bescheiden huiskamer van weleer. Laat de zeldzame geletterde verwante of buur vol passie uit de krant voorlezen over alweer een schromelijk misdrijf dat de goegemeente dagenlang in de ban hield en niet zelden straatzangers inspireerde tot het componeren van een smartelijk lied...

De dood van de ongelukkige gendarme Meeus.

21 oktober 1876

Wij vernemen de nieuwe erge misdaad, gepleegd door de genaamde Léonard Oblain, oud 35 tot 40 jaar, de moordenaar van Sivry in Frankrijk, die op 25 juni laatstleden aldaar de gemeenteontvanger Meurand en zijn meid van het leven heeft beroofd. Door Engeland uitgeleverd moest hij met de trein naar Brussel worden overgebracht.

Zaterdagmorgen om vier uur werd hij begeleid door de in burger geklede

gendarme Meeus, gehecht aan de geheime politie en in het bijzonder gelast om personen aan het gerecht uit te leveren.

De gendarme nam met zijn gevangene plaats in een compartiment van tweede klasse. De trein was rond vijf uur in de statie van Gent (* Gent-Zuid) aangekomen. De treinwachter bemerkte dat het portier van het rijtuig waarin de gendarme en zijn gevangene plaats hadden genomen openstond. De twee mannen waren verdwenen. In het compartiment vond men niets anders dan de hoed van de gendarme.

De garde, de stoker en de machinist hadden niets gezien of gehoord en in het compartiment bemerkte men geen spoor van een gevecht. Bij nader onderzoek bleek echter dat enige verse strepen op de deur van het rijtuig waren. Men wist in het begin niet wat denken, maar men geloofde dat er een verschrikkelijke misdaad was gebeurd.

Men zond telegrammen naar al de statiën tussen Gent en Oostende om opzoeken te doen verrichten. Weldra ontving men uit Drongen de melding dat men het lichaam van een man had gevonden aan de eerste bareel alvorens bij de brug over de Leie te komen.

Boeren aan de arbeid op het veld hadden op het ogenblik dat de expresstrein voorbijreed een zwart ding uit de trein op de weg zien vallen. Zij waren onmiddellijk de brugwachter aan *De Snep* gaan verwittigen en deze liep met hen mee langs de weg, waar zij naast de sporen een lichaam zagen liggen.

Men vond in de zak van de ongelukkige handboeien en een draaipistool met zesloop die geladen was. Het was de gendarme Meeus.

Men begrijpt niet hoe de voorbeeldige bediende zich heeft durven vertrouwen in het gezelschap van zulk een gevaarlijk man als de moordenaar van Sivry, zonder hem de handboeien aan te doen.

Hoogstwaarschijnlijk is Meeus, die last had gekregen van zeeziekte tijdens de overtocht van Dover naar Oostende, van vermoeienis in slaap gevallen. Daarvan moet Oblain gebruik gemaakt hebben om door het venster van het portier te kruipen en op de weg te springen. Deze plaats is teruggevonden.

Een vijfhonderdtal meter verder is de gendarme eveneens uit het venster gesprongen om hem te achtervolgen. Bij die vrijwillige duik moet hij verongelukt zijn en de dood hebben gevonden.

Oblain is aan *Het Patijntje* met de overzetboot de Leie overgevaren om in de stad te komen. Een agent van de openbare veiligheid helpt het parket bij de opzoeken.

24 oktober 1876

Oblain is van de trein gesprongen terwijl deze in volle vaart was, op een plaats, vierhonderd meter van deze waar Meeus heeft gesprongen, waarschijnlijk een halve minuut na zijn gevangene, op tweehonderd meter van de brug aan *De Snep*.

Rond zes uur in de morgen is Oblain in het Vlaams aangesproken geworden door een werkmán. Het schijnt ook dat hij te Drongen bij een timmerman wat uitgerust heeft en dan langs de binnenweg die langs de Leie loopt, achter het gesticht van de Jezuïeten is gegaan.

Gekomen aan de tweede brug van de spoorweg over de Leie bood hij daar de bareelwachter zijn uurwerk te koop aan, maar die moest hem naar zijn woning brengen op een kwartier afstand, om hem de achttien frank te betalen. Op dat ogenblik onderzochten enige honderden meter van daar de gendarmen het lichaam van Meeus.

De signalementen welke de werkmán en de bareelwachter hebben opgegeven komen geheel overeen met dat van de gezochte.

Een beloning van drieduizend frank is door het gouvernement uitgelooft aan de agent der openbare macht of aan elke andere persoon die er in gelukken zal de ontvluchte Oblain in de handen van het gerecht over te leveren.

27 oktober 1876

Oblain is te Rijsel aangehouden. Hij moet spoedig na de verdwijning met de trein uit Gent naar Kortrijk zijn gevlucht. Hij ontkent op welkdanige wijze iets van doen te hebben met de dood van de ongelukkige begeleider Meeus.

De Gewelddaad op twee jongelingen te Maalte.

29 juli 1879

In de nacht van zondag laatst is er aan de Maaltebrug een ware gewelddaad gepleegd. Een jongeling uit Sint-Denijs-Westrem en één van Afsnee, die samen een uitstapje naar Blankenberge waren gaan doen en 's avonds van de grote statie (* Gent-Zuid) te voet naar huis keerden, zijn aan de brug op het onverwachts aangevallen en dodelijk mishandeld geworden door drie kerels die in hun hemdsmouwen waren.

Eén der aangeranden is tot driemaal toe in het water geworpen, waarna ze hem op de knieën vergiffenis hebben doen vragen. De ongelukkige schijnt zich in

een zeer bedenkelijke toestand te bevinden. De andere is door de beek gezwommen en alzo aan een verdere mishandeling kunnen ontsnappen. De heren substituut Van Werveke, rechter De Smet en griffier Colpaert zijn gisteren ter plaatse geweest en hebben tot 's avonds hun onderzoek voortgezet.

Dieven hebben schoon spel in onverlichte straten.

9 november 1881

Sedert enkele dagen stelt men in de nieuwe wijk van de citadel de tegenwoordigheid vast van een bende kwaaddoeners, die trachten gedurende de nacht in de huizen te dringen.

Een woning op de Leopoldlaan werd in minder dan tien dagen tijd tweemaal door die heren bezocht. De eerste maal hebben zij een deur opengebroken van een huis in aanbouw, zijn de muur overgeklommen die het afzondert van het-gene dat we bedoelen en hebben er de hand gelegd op alles wat zij vonden. De tweede maal hebben zij gedacht het slot te breken van de deur die op de boulevard uitkomt en ontvreemdden zij de plaat waarop de naam staat van de bewoner.

Het schijnt dat in die wijk het personeel van de politie geheel en al ontoereikend is en dat ondanks al haar goede wil, het haar onmogelijk is overal een doelmatige waakzaamheid uit te oefenen.

Wat meer is, de verlichting laat daar veel te wensen over. Op de Leopoldlaan staat geen enkele lantaarn langs de kant van de huizen. Hier en daar ontmoet men in het midden van de weg een petroleumlamp. Men begrijpt dat de schelmen in deze omstandigheden schoon spel hebben.

Het is te hopen dat er krachtdadige maatregelen worden genomen om zonder verwijl de kwaaddoeners in de onmogelijkheid te stellen hun stieltje voort te zetten.

De Leopoldboulevard wordt een oprecht gevaarlijke kant en we kunnen verzekeren dat daar zelden of nooit een politieagent te zien is. 's Avonds en zelfs gedurende de dag komen er gedurig straatjongens heel hard aan de huizen bel-len en daardoor jagen zij de bewoners schrik aan.

Overal in die wijk moet beter toezicht worden uitgeoefend. Vergeten wij niet dat de inwoners van de boulevards lasten betalen en dus recht hebben op een behoorlijke bewaking van hun goederen en een doelmatige verlichting van de straten.

17 november 1881

De schelmen die buiten de Kortrijksepoort gestolen hebben zijn gekend. Het zijn zeven Duitsers met valse paspoorten en ze gaan zeer stout te werk in hun handelswijze. Enkel en vielen in de handen van de heer commissaris Ghuys, waartussen ze over het algemeen niet op hun gemak zitten. Wanneer aldaar de politie versterkt wordt zullen de anderen ook wel in de klem komen.

Op de Citadel- en Leopoldlanen maakt men toebereidselen om er gaslantaarns te plaatsen en binnenkort zal deze wijk nagenoeg hebben wat de meeste andere gedeelten van de stad bezitten: behoorlijke politie en verlichting.

5 januari 1882

De gemeenteraad van Gent heeft in zijn geheime zitting van 30 december besloten dat in de Sint-Pieterswijk een hulpbureel van het politiecommissariaat zal worden ingericht. Het zal bewaking hebben over het voorgeborchte van de Kortrijksepoort en geplaatst zijn onder het bestuur van de heer Springael, adjunct-commissaris van de eerste wijk.

12 februari 1882

Het hulpcommissariaat van politie in de nieuwe wijk van de Kortrijkse- en de Heuvelpoort is sedert 11 februari in werking. Er zijn zeven agenten ter beschikking gesteld van de nieuwe commissaris.

Zondag wordt de heer B. Springael om 9 uur 's avonds vanwege de gebuurte met een serenade vereerd en zal hem een prachtige bloementuil worden aangeboden.

Het bijgevoegd commissariaat is gevestigd over de ijzeren weg, in de nabijheid van de nieuwe statie Gent-Sint-Pieters.

Moord op “Dove Virginie” in de Sint-Pietersaalstraat.

24 november 1898

Gisteren verspreidde zich in de volkrijke wijk van de Kortrijksepoort het gerucht dat in de Sint-Pietersaalstraat een moord was gepleegd.

De straat is een lange weg tussen de Kortrijkse- en de Zwijnaardsesteenwegen, meest nog bezet met hofsteden van groentenboeren, doch met hier en daar een groepje werkershuizen. Het is in zulk een groepje dat een

misdaad werd gepleegd.

In het nummer 102 woont aldaar zekere Virginie Beyaert, geboren De Moerloose, vijftig jaren oud, in de wandeling *Dove Virginie* genaamd. De vrouw ging door voor iemand die veel geld bezit en haar bloedverwanten en geburen hadden haar reeds dikwijls aangeraden niet alleen te blijven wonen. Ze luisterde echter niet naar die goede raad, zelfs niet toen zij reeds het slachtoffer van dieven was geweest, die vertrokken waren met de geldkoffer. Toen de schelmen de koffer in het veld aan het openslaan waren werden ze door de nachtwaker verrast en opgesloten. Er moeten dus nog andere boosdoeners geweten hebben dat de vrouw Beyaert geld had.

Ook had ze de gewoonte alle dagen naar de eerste mis te gaan. De vrouw werd echter niet in de kerk gezien en toen de mis uit was zagen de geburen dat de deur van haar woning openstond. Zij traden binnen en ontdekten in de schemering het lijk, dat in de gang op de grond lag. De ongelukkige was de handen samengebonden met een waskoord welke de moordenaars op de koer hadden afgedaan.

De petroleumlamp lag verbrijzeld op de grond. De geldkoffer was totaal ledig. Men denkt dat de moordenaars bezig waren aan het roven van de koffer, als het slachtoffer van boven zal gekomen zijn om naar de kerk te gaan, want ze was geheel gekleed. De boosdoeners moeten haar onmiddellijk vastgegrepen en vermoord hebben door wurging met de koord.

Naar het schijnt had na de poging van diefstal verleden jaar de heer commissaris Coppine al de nummers van de titels opgeschreven, zodat de schelmen niet ver zullen lopen. Ook de neef van het slachtoffer en een wisselagent moeten geheel met de financiën van Virginie bekend zijn, maar deze laatste persoon heeft sedert jaren geen zaken meer gedaan voor de vrouw. De waarde van de gestolen titels wordt geraamd op 26 000 frank.

25 november 1898

Ziehier nog nadere bijzonderheden over de moord op Virginie De Moerloose in de Sint-Pietersaalststraat.

De dochter van de heer De Schepper ging melk bestellen en vond de deur open. De politieagent Geiregat die daar rechtover woont ging het eerst het huis in. De misdadigers hadden het achterpoortje ingestampt dat enkel met een koord gesloten was en langs over het koertje een ruit van de glazen achterdeur met modder bestreken om ze in te slaan. Daar dit niet lukte hadden ze met een mes de ruit uitgedaan van een achterkamer, juist dezelfde die door de eerste dieven werd gebroken en waarvan de mastiek nog niet geheel hard was. Ze wisten dat de vrouw de sleutel van de brandkast aan de halsketting had

vastgehecht en hadden deze afgerukt. Het kan niet anders of het waren mannen die de ligging van het huis en de levenswijze van het slachtoffer zeer wel kennen.

Te oordelen naar de voetstappen op de koer en in de hof waargenomen, moeten ze met twee zijn geweest. Er waren sporen in het land achter de rij huizen, het ene van korte, brede voeten, het ander van lange en smalle. De bijzonderheden hebben vermoedens doen ontstaan op twee personen die zeker niet de beste faam genieten. Zij zijn daarbij ontmoet geworden juist voor het begin van de mis in de kerk. Ze waren in gezelschap van een derde persoon. Men verwacht binnenkort aanhoudingen.

5 december 1898

Inzake de moord in de Sint-Pietersaalststraat hebben zich zeer belangrijke ontwikkelingen voorgedaan.

Op 3 december werd een zekere Lanckrock aangehouden, viskoopman, woonachtig in de Meersstraat, alsook Bruno Van Wijnsberghe, kolendrager, woonachtig in dezelfde straat, door de beschuldigde Lanckrock als medeplichtige aangeduid.

Te Londen werd August De Clercq aangehouden, schoonbroer van Lanckrock.

6 december 1898

De eigenlijke daders van de moord in de Sint-Pietersaalststraat zijn op de volgende wijze ontdekt. Een zuster van August De Clercq heeft aan een gendarme gezegd dat zij enige juwelen had gekregen die aan het slachtoffer toebehoorden. Door vragen in het nauw gedreven heeft zij verklaard dat de moord gepleegd was door haar broer, haar schoonbroer Lanckrock en een derde persoon, Van Wijnsberghe. Zij heeft zelf het adres opgegeven van haar broer in Londen.

7 februari 1899

Aangaande de moord in de Sint-Pietersaalststraat op Virginie De Moerloose verscheen vorige maand de genaamde Bruno Van Wijnsberghe voor de raadkamer van de rechtbank, waar het behoud van zijn arrest werd bekrachtigd. De genaamde August De Clercq werd vorige week te Dover aan de Belgische gendarmen uitgeleverd. Hij loochent alle medeplichtigheid aan de misdaad. Hij beweert zelfs niet te weten waar de Sint-Pietersaalststraat gelegen is. Hij

is in tegenwoordigheid gesteld van een getuige, die hem volkomen herkend heeft als één van de personen welke hij de morgen van de misdaad in de straat heeft ontmoet.

Lanckrock loochent insgelijks alle betrokkenheid, maar hij weet geheel de toedracht. Hij zegt dat de misdadigers het hem hebben verteld.

Het is Van Wijnsberghe die het meest licht in de zaak heeft gebracht en in het gevang belangrijke bekentenissen heeft afgelegd.

De misdadigers waren 's avonds om acht uur vertrokken om bij Virginie in te breken. Ze werkten tot tien uur aan de geldkoffer zonder hem te kunnen openen. Dan gingen ze naar huis om 's morgens terug te keren, wanneer ze naar de mis zou zijn.

Zij kwamen om vijf uur terug. Virginie stond juist op en dat heeft haar het leven gekost. Met haar sleutel konden ze snel de koffer openen en het geld buit maken.

Uit voorzichtigheid hebben zij met tussenpozen één voor één het huis verlaten. De Clercq was de eerste, dan volgden op kleine afstand Lanckrock en Van Wijnsberghe. Aan de statie van Sint-Pieters-Aalst (* toen nog gelegen aan de Parkplaats) hebben ze alle drie een verschillende richting genomen. De ene is de Parklaan opgegaan, de tweede is langs de Kortrijksesteenweg stadinwaarts gestapt, de derde heeft de Smisstraat (*thans Smidsestraat) genomen.

De zaak zal in april voor het Hof van Assisen komen. Men heeft tot nog toe niet de hand kunnen leggen op het geld of de titels welke bij Virginie werden gestolen. Ongetwijfeld werden zij te Londen door De Clercq verkocht maar men heeft evenmin het geld gevonden dat er van voortkwam. De Clercq had er geen cent van in zijn bezit. Hij moet dus alles goed verborgen hebben ofwel zelf bestolen zijn op het ogenblik van zijn aanhouding, door iemand die wel naar Amerika kan gevlucht zijn.

12 maart 1899

De raadkamer van de rechtbank heeft volgende personen naar de kamer van inbeschuldigingstelling verzonden:

- August De Clercq, oud 30 jaar, rijwielmaker, wonende te Londen;
- Francis Lanckrock, oud 35 jaar, schilder te Gent;
- Bruno Van Wijnsberghe, oud 30 jaar, kolendrager te Gent;
- Mathilde De Clercq, oud 25 jaar, huishoudster te Antwerpen.

10 mei 1899

Het Assisenhof heeft uitspraak gedaan in de zaak van de moord op Virginie

De Moerloose te Sint-Pieters-Aalst. Het vonnis luidt als volgt:

- August De Clercq: de doodstraf;
- Francis Lanckrock: 15 jaar dwangarbeid;
- Bruno Van Wijnsberghe: eeuwigdurende dwangarbeid;
- Mathilde De Clercq: in vrijheid gesteld.

Maria De Zutter vermoord door radeloze minnaar.

11 juni 1900

Een geheimzinnige moord heeft vrijdag tussen zes en zeven uur te Maaltebrugge plaatsgehad, in een hofstede op de hoek van de Kortrijksesteenweg en de weg die naar Maalte-statie leidt (* huidige Jockey- of Maurice Maeterlinckstraat; het stationnetje stond op de hoek van de Oudenaardsesteenweg met de De Pintelaan, de vroegere spoorwegbedding).

Zaterdagmiddag om 12 uur heeft men op haar slaapkamer het lichaam van een tweeëntwintigjarig meisje ontdekt. Ze is op het kamertje gesleurd geworden en gewurgd. Ze lag uitgestrekt op een bed voor twee personen. Rond haar hals was een handdoek tweemaal geknoopt.

Het aangezicht was afgrijselijk om zien. In de keel stak zeer straf aangedrukt een prop, welke de wetsdokter de heer Leboucq met moeite heeft kunnen uittrekken. De hals droeg de sporen van de drukking. Men gelooft dat de moordenaar haar gewurgd heeft met de knie op de borst.

In het kamertje kon men het woord *Dood!* in het Frans lezen, met krijt op de deur geschreven. Het gerecht heeft het woord doen fotograferen. Die deur was gesloten. Waarschijnlijk is de sleutel door de moordenaar meegenomen. Een kind van zes jaar is langs een klein tralievenstertje in de kamer moeten dringen om de deur te openen.

Het slachtoffer heet Maria De Zutter. Zij woonde bij haar ouders. Haar broer Hilarius, oud 29 jaar, was juist naar Frankrijk getrokken. August, de andere broer, was sedert de middag een telegram naar de statie gaan dragen. Om vijf uur is hij teruggekomen.

Het slachtoffer had een minnaar in Gent. Haar zuster Mathilda die in Gent woont, heeft van iemand een brief ontvangen waarin stond: "*... Er zijn nog eens krakelen geweest. Haast u, er zal misschien nog tijd zijn om haar te redden ...*"

's Namiddags is het parket ter plaatse gekomen, bestaande uit de commissaris Coppine, wetsdokter Leboucq en drie gendarmen. Op de boord van een dagblad vonden ze in het Frans geschreven: "*... Ik zal nooit van mijn leven meer*

verkeren ..."

Een stukje sigaret werd op de grond ontdekt. Hamers zijn insgelijks door het parket meegenomen. Na een voorlopig onderzoek werd de voorkamer verze-geld. Vervolgens werden de huisgenoten en de geburen ondervraagd.

De zoon August was geschikt vrijdagavond om beer te rijden naar Gent. Daarom kwam hij met de knecht *Piro* omtrent acht uur 's avonds van het land naar huis. Daar zag hij niemand en het eten was niet gereed. Hij zei tot de knecht dat Maria weer weg was en besloot niet naar de stad te rijden om vader en moeder niet alleen te laten.

Vervolgens kwamen de anderen thuis. Men ging aan de deur van de voorka-mer trekken maar deze was op slot. Daaruit besloot men dat Maria weg was. De moeder weende daarover en ging bij de erwten zitten om haar tranen de vrije loop te geven.

Na enige tijd ging alleman naar bed, zonder te vermoeden dat het lichaam van Maria zo nabij lag. 's Anderendaags vonden ze het lijk. Maria had al de kle-ren aan waarmee ze gewoonlijk haar werk deed.

Er was onenigheid in het huishouden omdat Maria met een persoon verkeer-de tegen de goesting van de ouders. Enige dagen voordien had haar broer Hilarius ruzie gehad met de minnaar. Naar hij zei was hij naar Frankrijk ver-trokken om over die zaak niet langer gekrakeel te hebben. Maria had hem een eind uitgeleide gedaan naar de statie. Aan Lisa, de dochter uit *De Drie Koningen*, had zij in het weerkeren nog gezegd dat ze bij het afscheid geschreid had.

Hilarius moest zich bij zijn oom in Comines bevinden. Er zijn twee telegram-men gestuurd waarin hem de dood van zijn zuster wordt gemeld en hij dade-lijk naar huis wordt geroepen.

12 juni 1900

De moordenaar van Maria is gisteravond aangehouden door de heer Coppine, adjunct-commissaris van de vijfde wijk, grotendeels dank zij de inlichtingen van de heer Fossars, gewezen politiebeambte.

De plichtige is zekere Karel Parez, minnaar van het meisje. Hij is in het paleis van justitie de hele morgen door de heer onderzoeksrechter ondervraagd. Hij heeft onmiddellijk zijn misdaad bekend. Daar is ook vastgesteld dat hij geen medeplichtigen heeft en nooit veroordeeld is geweest. De jonge moordenaar die slechts 21 jaar oud is, heeft verder veel leedwezen laten blijken.

Naar hij zegde bracht hij reeds acht dagen de nacht door in de kamer van het meisje. Vrijdagavond kregen zij twist en het meisje wilde van hem scheiden. Parez eiste zijn portret en zijn brieven terug. Het meisje weigerde. Hij wilde

er zich meester van maken maar zij weerstond. Dan heeft hij geweld gebruikt en daar zij begon te roepen heeft hij haar zijn zakdoek in de mond geduwd. Daarna heeft hij haar zonder te weten wat hij deed de keel toegewrongen met een handdoek.

Perez bekende geschreven te hebben op een gazet welke in de kamer van Maria werd gevonden, maar hij loochende dat het woord *Mort* op de kamerdeur van zijn hand was. Hij zei dat het meisje dat moet gedaan hebben, hetgeen onmogelijk is.

Hij dacht nochtans dat zij niet dood was. Toen hij naar Brussel was gereisd had hij berouw gevoeld en een brief aan zijn zuster geschreven. Het onderzoek zal snel vooruitgaan en de zaak zal bij de aanstaande assisen van juli of augustus kunnen opgeroepen worden.

30 oktober 1900

Het gerecht heeft uitspraak gedaan in de zaak van de moord op Maria De Zutter te Maaltebrugge. Perez is door de jury plichtig bevonden maar nam verzachtende omstandigheden aan en veroordeelde hem tot vijftien jaar dwangarbeid.

Perez had tijdens de pleidooien van Mr. Verbesssem overvloedig geweend, maar bleef bij de uitspraak van het vonnis zeer kalm.

Erik De Keukeleire

Fragmenten uit "Sint-Pieters-Aalst, Sint-Pieters-Aaigem en Sint-Denijsplein - deel 1 (1819-1901)", 298 pagina's, oktober 2004, uitgave in eigen beheer.

ZONDERLING VONNIS TE GENT: DOBBELEN OP LEVEN EN DOOD (1641).

Het tweede kwart van de zeventiende eeuw was voor de Spaanse Nederlanden een woelige periode. De Fransen en de Verenigde Provinciën vormden een alliantie tegen Spanje. Vanaf 1640, na de inname door de Fransen van Arras, werd het Zuiden van Vlaanderen door het leger van Lodewijk XIV overspoeld. De veldtocht van 1641 zorgde voor een verdere terugtocht van de Spanjaarden¹.

Gent bleef Spanje trouw en een aantal Gentenaars namen als huurlingen dienst om ten strijde te trekken tegen Frederik-Hendrik van de Verenigde Provinciën. Soms gebeurde het ook wel dat huurlingen deserteerden en naar de vijand overliepen. Het spreekt vanzelf dat dergelijke deserteurs, als ze werden gevangen genomen, streng werden gestraft, meestal geëxecuteerd.

Een zonderling vonnis bij een dergelijk geval van desertie te Gent betrof twee Gentenaars, een zekere Adrian De Ryghere en zijn maat Pieter Bettens².

Beiden waren soldaten van de “compagnie voetvolck vanden heere capiteyn Huido do Salamyre” dat in garnizoen lag te Sas van Gent. Op 25 juli 1641 hadden ze zich “soo verre... vergeten” van in het holst van de nacht “te passer en met een schuytin de reviere tot Rapenburgh³ ende te springen over de parapetten⁴ ofte fortificatie”. Ze wilden un ‘compagnie’ in de steek laten. Hun intentie was in Antwerpen dienst te nemen bij het leger van Frederik-Hendrik en dat was natuurlijk “directelijck jehens de wetten ende militaire placcaeten”.

Hun poging tot desertie mislukte echter. Ze werden te Gent voor het gerecht gedaagd en op 12 augustus werd hun vonnis geveld. Vermoedelijk was een van beide deserteurs de aanstoker tot de desertie en de andere alleen een meeloper, maar wie de ene rol en wie de andere gespeeld had, was op het proces wellicht niet duidelijk geworden. Dit zou alvast verklaren waarom slechts één van beiden ter dood veroordeeld werd en ook waarom de rechters het aan het lot overlieten wie het was die de poging tot desertie met zijn leven zou bekopen.

In het vonnis veroordelen de rechters de twee deserteurs “te worpen met dry scherpe teerlingen ende de gonne van u beyde (die) in dry worpen sal hebben de minste punten ofte hooghen⁵ gestraft te worden met de doot ende publicelijck gheraquebuseert te worden”.

Wie bij het teerlingen of dobbelen verloor, schoot er het leven bij in en werd met de *arquebuse* of haakbus, een primitief geweer, in het openbaar gefusil-

leerd, de andere ging vrijuit.

Een alleszins ongewoon en zeker zeldzaam vonnis van rechters die niet zelf beslissen, maar op het toeval of het lot van drie teerlingworpen als op een godsoordeel hun vertrouwen stellen, zonder echter de naam van God hierbij de vernoemen.

Dit vonnis vertoont grote gelijkenis met een ander uit 1686. Hier werden op de Korenmarkt op 2 juni een vader en zijn zoon opgehangen. De vader had daarbij moeten spelen tegen zijn schoonzoon en nog een andere betichte om te bepalen welke twee van de vier zouden ter dood gebracht worden. Het lot viel op de vader en zijn zoon. Ook hier werd dus een spel gespeeld, maar om welk spel het ging wordt niet vermeld. Vermoedelijk was dit eveneens het dobbelspel⁶.

W.L. Braekman

NOTEN

1 V. Fris, *Histoire de Gand* (Bruxelles, 1913), p. 248-249.

2 U. Gent, hs. 654, fol. 25 r: een verzameling vonnissen door de Gentse Augustijnenmonnik J.B. Dobercourt uit vele bronnen geëxerpeerd.

3 *Rapenburgh*: dorp ten NNW van Hulst in Zeeland.

4 *parapetten*: borstweringen.

5 *hooghen*: ogen.

6 W.L. Braekman, "Uit de Gentse memorieboeken (17de en 18de eeuw)", *Ghendtsche Tydinghen* 32 (2003), 180-188 (p. 181).

HET POTTENBAKKERSATELIER MAES TE GENT

Charles Maes, (Stekene 1847 - Sint-Amandsberg 1924), was afkomstig uit het Waasland en leerde het ambacht van pottenbakker bij zijn vader. Hij was gedurende 12 jaar als keramist in Rijsel werkzaam en ging in 1886 in Sint-Amandsberg bij Gent wonen. Daar werkte hij tot het voorjaar 1889 in het pottenbakkersatelier van Dominicus Franciscus Leestmans. Daarna besloot hij een eigen atelier op te richten in de Engelstaat 27. De bloemisterijen in de omgeving van Sint-Amandsberg kenden toen een grote bloei, zodat Charles Maes geloofde in de kansen van een eigen bedrijf voor het vervaardigen van bloempotten én sieraardewerk. Hij nam met succes deel aan nationale en internationale tentoonstellingen, onder meer te Luik (1905), Milaan (1906) en Amsterdam (1907).

In 1909 startten de zonen Auguste (Zelzate 1871 - Sint-Denijs-Westrem 1939) en Pierre-Julien (Jules) (Rijsel 1876 - Gent 1958) op dezelfde plaats een nieuwe zaak. Charles Maes ging toen met pensioen. Ook zij namen met sieraardewerk deel aan binnen- en buitenlandse tentoonstellingen en wedstrijden, onder meer te Gent (1909 en 1911), Brussel (1910) en Zurich (1911). Hun stand op de wereldtentoonstelling te Gent in 1913 was een ontwerp van architect Albert Van Huffel die hiervoor een eervolle vermelding ontving.

In 1920 sloten de gebroeders Maes het atelier in Sint-Amandsberg en werkten afzonderlijk verder. Auguste Maes begon een eigen bedrijf aan de Kapellestraat 1 te Sint-Denijs-Westrem.

In 1923 verhuisde hij na aanhoudende klachten zijn atelier naar Gent aan de Voskensweg (de huidige Voskenslaan). Hij gebruikte toen vermoedelijk de merknaam Astoria. In 1934 sloot hij zijn atelier en verhuisde opnieuw naar Sint-Denijs-Westrem. Zijn zonen hebben vermoedelijk het bedrijf niet verder gezet. Pierre-Julien Maes en Domien Ingels richtten in 1930 met een aantal vennoten de nv Ceramaes op. Bij de start verbleef Pierre-Julien enkele maanden in de Statiestraat 16 te Drongen waar de fabriek stond. Beeldhouwer Domien Ingels, die al vanaf 1911 keramische objecten bij Maes liet bakken, maakte tal van ontwerpen voor Ceramaes, zowel beeldjes als vazen. In 1934 nam Ingels de pottenbakkerij Ceramaes over. Hij baatte ze zelf uit tot aan zijn dood in 1946.

De producten van Maes waren aanvankelijk heel eenvoudig: bloempotten, inmaakpotten en schalen. Ook tegels en schouwen werden in het atelier geproduceerd. Al vlug werd er met succes sieraardewerk gemaakt: asbakken, cache-pots, kandelaars, vazen, enkele beeldjes...

Vaak waren de kleuren en tekeningen gelijkaardig aan de toen zowat overal

geproduceerde “poterie flamende”. In opdracht van de Sint-Jorisgilde kwam er tussen 1909 en 1914 meer artistiek werk, ontworpen door architect Valentin Vaerwyck. De “Johannes de Doper” van beeldhouwer Geo Verbanck werd in 1914 een topstuk van het atelier. Stilaan ziet men de typische Maes glazuren optreden: doorgaans zachte tinten, afdruiwend of gevlamd, met “tranen” en sporen van zoutkristallen. De vormgeving wijzigt van de typische “poterie flamende” en de neogotiek naar art nouveau en tenslotte naar heel eenvoudige art deco.

Beatrix Baillieul heeft voor het eerst een grondige studie gemaakt over het pottenbakkersatelier Maes. De resultaten van dat onderzoek worden door de vzw Interbellum gepresenteerd in een tentoonstelling en een publicatie.

Interbellum

GENTSE MEMORIEDAGEN: 20 -21 -22 AUGUSTUS

20 Augustus 1436

Brugge is in opstand gekomen tegen Filips de Goede.

Om te vermijden dat ook in Gent oproer zou losbreken, komt de Hertog persoonlijk naar hier en neemt zijn intrek in het Hof ten Walle.

20 Augustus 1582

Blijde intrede in Gent van de Duc d’Anjou.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2003 - N° 2 - pp. 115-116

20 Augustus 1822

Groot tornooi ingericht door de St-Antoniusgilde.

120 schutters gingen het tegen elkaar opnemen. Het vredig strijdtoneel was

gelegen aan “Het Motje”. “Het Motje”, een overblijfsel van het oud klooster van de Chartreuzen, was reeds in 1701 een herberg en het zou uitgroeien tot een van de populairste “guinguettes” van de talrijke die rond Gent gelegen waren.

Van zijn landschappelijke rust is al lang niets meer terug te vinden, want het was gelegen aan de kruising van de Rooigemlaan met de Drongense steenweg.

De Gentse gildebreders waren uitgedorst in hun geel katoenen broek en vest, een witte gilet en witte kravat en op het hoofd de schaaplederen klakhoed.

Hun Oostendse collega’s hadden gezorgd voor sensatie. Ze waren gekomen met een bevlagd schip en hadden aangelegd aan de Recollettenlei. Ze hadden hun wapenbroeders en de Gentse bevolking gegroet met het lossen van een schot met het kanon dat ze aan boord hadden meegebracht.

Heel wat prominenten namen deel aan de kamp: Frederik, Prins van Nederland, Bernard, Prins van Saksen-Weimar, Burgemeester Piers de Raveschoot, de Schepenen, Graaf d’Hane-Steenhuysse, enz.

Een grote menigte was toegestroomd om de strijd te volgen en te luisteren naar het losbranden der schoten en de verwittigingskretten der schutters. Volgens een privilege daterend uit de tijd van Keizer Karel kon een schutter niet verantwoordelijk gesteld worden voor “quetsen by cas fortuit” indien hij vooraf door een kreet te kennen gegeven had dat hij ging schieten.

De wedstrijd ging door in de meest uitbundige stemming en onder algemene vrolijkheid. Hij werd vooral gekenmerkt door zijn feestelijk verloop. Wat daar precies gebeurd is hebben wij niet kunnen achterhalen. Heeft het te hoog alcoholgehalte van de in “Het Motje” overvloedig geschonken bieren en wijnen misschien een negatieve invloed uitgeoefend op de behendigheid van de schutters? Hadden zij, vóór de wedstrijd te beginnen misschien reeds, ietwat voorbarig, een verwachte overwinning gevierd?

Iets staat vast: na een volledige dag onafgebroken schieten hingen, zonder één uitzondering, al de neer te halen veelkleurige vogels ongedeerd in de hoge mast spottend te grijzen.

20 Augustus 1829

Pedro, Keizer van Brazilië, woont een voorstelling bij in de schouwburg van Gent. De zaal werd gewoonlijk met gas verlicht, maar voor deze gelegenheid gebeurde dit bij middel van honderden kaarsen.

20 Augustus 1838

Een locomotief rijdt in de Leie door de geopende Snepbrug.
Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 1982 - N° 1- pp. 32-33

20 Augustus 1851

Geboorte van Edmond Sacré.

Aan deze fotograaf hebben wij een schat van unieke Gentse stadsbeelden te danken.

Zijn vader Dominique (°Mons 1821) en zijn moeder Adelaïde Tonneel (°Deinze 1821) kwamen naar Gent wonen op zoek naar werk. Zij vestigden zich in de Kerkstraat buiten de Brugse Poort.

Edmond ging naar de Nijverheidsschool en installeerde zijn eerste fotostudio in 1877.

Hij woonde in de Twaalfkamerstraat op 3 verschillende plaatsen vooraleer zich definitief te vestigen in de Kalandersstraat.

Hij stierf in 1921.

20 Augustus 1889

De laatste inwoners verlaten het Gravensteen.

Dat verloopt niet zonder moeilijkheden, sommigen moeten er manu militari uitgedreven worden.

20 Augustus 1911

Een grote groep natuurliefhebbers betoogt in Deurle tegen een van die dwaze projecten, opgesteld door kamerplanologen, dat er in bestond de Leie daar recht te trekken.

20 Augustus 1972

Dood te Libanon van Professor Jan Dhondt. Bij het uitstappen van het vliegtuig kreeg hij een dodelijk hartinfarct.

Hij werd geboren te Gentbrugge op 22 Januari 1915.

Na studies aan het Atheneum promoveerde hij in 1938 aan de Universiteit tot Dr. in de Wijsbegeerte en Letteren.

Van 1942 tot 1944 was hij archivaris bij het Rijksarchief in Brussel. Van 1944 tot 1948 Docent en vanaf dan Hoogleraar.

In samenwerking met Prof. De Keyser schreef hij het boek “Gent”.
Was, onder meer (als socialist), een specialist van de arbeidersgeschiedenis.

21 Augustus 1578

“Op 21 Augustus hebben de goede religieuzen van den Nieuwenbosch ‘t droevig lot ondergaen, gelijk alle de andere van Nederland, door de wreede vervolging der Calvinisten en andere sectarissen, verjaegende de aen God toegewijde religieuzen.”

21 Augustus 1670

Aankomst in Gent van de nieuwe Gouverneur-Generaal Jean de Zuniga, Graaf van Monterey. Hij was de vertegenwoordiger van de Koning van Spanje Karel II. Maar er was ook nog een andere pretendent voor de Spaanse troon, namelijk Lodewijk XIV. We moeten niet meer zeggen, zeker? Alle pretekten zijn goed om oorlog te kunnen voeren. Dat was toen het geval en daar is sindsdien nog niets aan veranderd.

Als men moet leven met een buurman met onberperkte ambities is de positie niet zo comfortabel. Het eerste wat Monterey deed, was nagaan hoe het hier gesteld was met de mogelijkheden om de Zonnekoning hier buiten te houden. Gent was redelijk goed beschermd omdat het grootste deel van de omliggende weiden en landerijen onder water konden gezet worden. Er was één zwak punt: tussen de Kortrijkse Poort en de Heuvelpoort kon men zó Gent binnenwandelen. Monterey liet daar onmiddellijk een fort bouwen dat zijn naam zou krijgen. En nu weet u ook meteen waarom wij hier een Montereystraat hebben.

21 Augustus 1769

De Gentse timmerlieden en schrijnwerkers besluiten hun krachten voortaan te bundelen in één corporatie.

Deze keer was het een vrijwillige fusie; een paar eeuwen voordien was er een gedwongen fusie geweest die alle neringen die hout bewerkten verplichtte samen te smelten.

De Carolijnse Concessie bepaalde immers dat het nu maar eens gedaan moest zijn met die 7 verschillende neringen van timmerlieden, schrijnwerkers, schipmakers, houtzagers, houtbrekeres, wagenmakers en houtdraaiers.

Maar in de loop der tijden - Keizer Karel was immers al lang dood - was iedereen weer een beetje zijn eigen weg gegaan.

In feite was de samenvoeging van timmerlieden en schrijnwerkers een goede zaak, want ze hadden vroeger meer dan eens ruzie gemaakt met elkaar. In principe deed een schrijnwerker fijner werk, maar de grens tussen beide ambachten was toch eerder vaag afgebakend, wat telkens weer aanleiding gaf tot bevoegdheidsconflicten. De nering der timmerlieden was vroeger een belangrijke nering en ze wordt reeds vermeld in de 14e eeuw. Ze had toen al haar groot neringhuis in de Cataloniëstraat, rechtover de zij-ingang van de St-Niklaaskerk.

De leertijd tot het meesterschap bedroeg 4 jaar en meestal bestond de bekwaamheidsproef in het vervaardigen van een kast of van een trap.

Net als de andere daarvoor aangeduide gilden, moesten ook de timmerlieden gewapende wachtdiensten houden. Dit was bijzonderlijk het geval gedurende de 3-dagen durende halfvastenmarkt. Zij maakten deel uit van het “aweet”, een soort van patrouille in cortegevorm die er moest over waken dat de orde gehandhaafd bleef. De leden werden verdeeld in 3 groepen: ieder gezelschap moest één avond de wacht doen. Was hij voor de een of andere reden belet, dan was hij er aan gehouden een andere gezelschap van de nering in zijn plaats te sturen, op voorwaarde dat het iemand was “die zijnen man kon staan”.

Voor deze dienst waren onze timmerlieden krijgshaftig uitgedost met een borstplaat, een wapenkolder met mouwen, ijzeren handschoenen en op het hoofd een witgepolijste helm. Ze mochten zelf het wapen kiezen, maar op zulke wijze dat het de nering eer aandeed.

Deze die zouden denken dat timmerlieden behoorden tot de mindere klasse van de houtbewerkers hebben het verkeerd voor. Loop eens door Gent en zie wat hier de laatste 50 jaar allemaal gebouwd werd: dit is het werk van architecten. En ga dan eens kijken naar de Vlaamse Academie, het Hotel Snoeck in de St-Jacobsnieuwstraat, de Beurs op de Kouter, het Museum Vander Haeghen in de Veldstraat. Dat werd allemaal gebouwd door “meestertemmermans”.

21 Augustus 1794

De 4 middenpanelen van het Lam Gods worden door de Franse Republikeinen naar Parijs ontvoerd.

21 Augustus 1857

Geboorte van de beeldhouwer Louis Mast.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2004 - N° 5 - pp. 313

21 Augustus 1877

Triomfantelijk onthaal van de “Melomanen” na de wedstrijd gewonnen te hebben in Antwerpen.

21 Augustus 1906

Geboorte van Geo Langie.

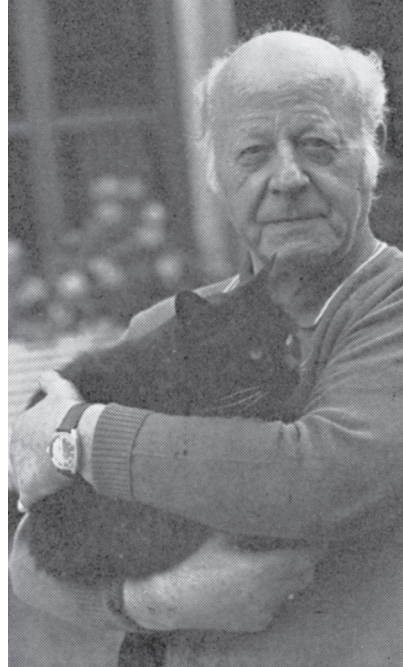
Hij werd wel geboren te Nukerke nabij Oudenaarde, maar toen hij 6 maanden oud was kwamen zijn ouders zich in Gent vestigen.

Hij begon zijn loopbaan als schrijnwerker, een vak dat hij geleerd had op de Beroepsschool, waarna hij ging werken bij de antiquair Mathias Verhoeven in de Mageleinstraat. In 1937 is hij ensemblier-meubelontwerper en hij heeft een atelier op Ledeberg waar 25 man werken. Hij doet dit van de hand in 1946 en opent een winkel in de Lange Munt.

Hij had ook St-Lucas gedaan voor binnenhuisarchitectuur.

Hij verwierf vooral bekendheid als etser. Toen hij gepensioneerd werd ging hij wonen in het Proveniersterstraatje.

Hij stierf in het A.Z. op 13 Januari 1982.

22 Augustus 1430

Ontvangst te Gent van Filips de Goede na zijn (3e) huwelijk met Isabella van Portugal.

22 Augustus 1566

Begin van de eerste beeldenstorm in Gent.

De berokkende schade is niet te overzien: 8 kerken, 25 kloosters, 10 hospitalen en 7 kapellen worden geteisterd.

22 Augustus 1658

Justus Billet wordt benoemd tot politiemeester van de stad Gent.

Hij werd in 1592 geboren als zoon van de Deken der Merseniërs.

Deze bemiddelde koopman genoot de achting van zijn medeburgers en was al verschillende malen schepen geweest toen hij in 1658 aangesteld werd als politiemeester.

Degenen die zouden denken dat dit iets was dat overeenstemde met onze huidige politiecommissarissen hebben het fameus mis.

Hij was zo een beetje de waakhond van het Gents gebeuren. Hij moest letten op wat er gebouwd, herbouwd of hersteld werd. Hij controleerde de werken aan de openbare gebouwen, zowel de verrichtingen van de arbeiders als de kwaliteit van de bouwmaterialen. Hij moest melden waar wegeniswerken moesten uitgevoerd worden en hij had er de controle over.

(Toch spijtig dat wij nu geen politiemeesters meer hebben!) Hij hield een oogje in 't zeil over al wat er gebeurde met waterlopen, greppen, mestputten, muren, hagen, straten, bruggen, kaaïen.

Hij controleerde de diverse markten en waakte er over dat er geen misbruiken waren.

Gentenaars die “vergeten” hun cijns te betalen mochten er op rekenen Justus Billet te zien verschijnen.

Voor wat die man allemaal presteerde in de 17de eeuw hebben wij nu 20 man nodig en het is verre van zeker dat zij het even goed zouden doen.

Al zijn bevindingen moesten genoteerd worden in het “Politieboek”. Dit was een soort administratief verslagboek waarin in chronologische volgorde de activiteiten van de politieinspecteur werden neergepend. Het is dus niet te verwarren met het “carneetse” van onze huidige agenten.

Justus Billet heeft 12 lijvige politieboeken vol geschreven. Wat normaal gesproken droge administratieve materie zou moeten geweest zijn, werd uiterst boeiende lectuur. Dit was te wijten aan de manier waarop de zeer gecultiveerde Billet ze opstelde. Hij noteerde letterlijk alles wat er in Gent gebeurde, wat er vroeger gebeurd was, gaf persoonlijke opinies, jeugdherinneringen. Hij meldt de processies, de toneelvoorstellingen, de optochten, de lijst van nieuwe huizen en stenen gevels, opschriften op onze klokken, de soorten van lijnwaad die verkocht worden op de markt. Al deze uiteenlopende onderwerpen werden doorspekt met versjes en gedichten.

Hij geeft een lijst van de straten, de stegen, de markten, de plaatsen, enz. Een goudmijn voor dezen die geïnteresseerd zijn in het Gent van de 17e eeuw.

Al deze politieboeken zijn zeer zorgvuldig bijgehouden en bevatten talrijke versieringen. Wat Billet kenmerkte was zijn grote liefde voor zijn geboorte-

stad. 8 van de 12 politieboeken beginnen met een lofdicht aan Gent. En een afbeelding van de Maagd van Gent ontbreekt nooit. Alhoewel hij zeer bereisd was en veel grote Europese steden gezien had, leed hij aan geen enkel inferioritisch complex als het over zijn geliefd Gent ging. Enkel Rome stond volgens deze zeer godvruchtige man boven Gent, maar enkel en alleen maar omdat het de zetel was van het Pausdom.

Hij gaf zijn ontslag als Politiemeester in 1667 wegens zijn steeds slechter wordend gezichtsvermogen, maar hij was dan toch al 75 jaar. Hij zou 15 jaar later blind sterven in zijn huis "De Samson" op de Hoogpoort.

De laatste jaren schijnt men het hier nogal lastig te hebben met het bedenken van zinnige nieuwe straatnamen. A propos, hebt gij al gehoord van een Justus Biletstraat?

22 Augustus 1685

De beeldhouwer Jan Boeksent wordt geprofest als lekebroeder in het Recollettenklooster.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 1985 - N° 5 - pp. 298-303

22 Augustus 1698

Geboorte van Philippe-Charles Marissal.

Over de stichter van onze Academie voor Schone Kunsten, zie "Ghendtsche Tydinghen" - 1998 - N° 4 - pp. 178-186

22 Augustus 1889

Geboorte van Gustaaf Verhulst.

Hij behoort tot die groep Gentenaars die gedurende hun leven een belangrijke rol spelen in de een of andere sector, algemeen bekend zijn en die hun dood vrij vlug de vergetelheid ingaan.

Als hij 15 jaar is, we zijn dan in 1904, erft hij van een nonkel een fototoestel. Dit klein incident zou een grote invloed uitoefenen op zijn verder leven.

Na het standaardwerk van Van Monckhoven "Traité Général de Photographie" gelezen te hebben, is hij definitief gebeten door de microbe van de fotografie. Twee jaar later heeft hij een scheikundig laboratorium en een donkere kamer waar hij zijn eigen platen en fotopapier maakt. In 1912 sticht hij met enkele vrienden een vereniging "en dehors de tout esprit politique, linguistique ou religieux" die de naam meekrijgt van "Ecole de Photographie". Er wordt aanvankelijk vergaderd in de kamer van een huis op de hoek van de Lange en de

Korte Meire, maar nauwelijks een jaar later is die ruimte al veel te klein geworden en men verhuist naar het Notarissenhuis in de Winkelstraat.

De eerste wereldoorlog komt een domper zetten op de activiteiten van de jonge vereniging, want fotograferen was toen verboden.

In 1918 kregen de uit het leger teruggekeerde clubleden een speciale toelating van de militaire overheid om hun activiteiten te hervatten.

In 1920 werd de vereniging herdoopt in “Société d’Amateurs de Photographie Lux Nova” en werd er een tentoonstelling georganiseerd in het Casino op de Coupure.

Wanneer de vereniging 120 leden telt is dit uitsluitend te wijten aan Gustaaf Verhulst. Het lokaal van wat afgekort “Lux Nova” werd, was een lange tijd in het gewezen klooster van de Vrouwebroers in het Kuiperstraatje. Later werd er verhuisd naar het kelderke van het Lakenmetershuis op de Vrijdagmarkt.

In de jaren ‘20 waren er in Gent verschillende fotocclubs actief, naast “Lux Nova” waren de meest gekende “Fotoclub Vooruit” en de “Fotoclub Vrijheidsliefde.”

Van bij de opkomst van de fotografie werden er in Gent amateurs gevonden. Die moesten wel gezocht worden in de betere klassen, iets wat begrijpelijk is wanneer men denkt aan de toen dure apparatuur en de omslachtige procedures. De oudste foto van een Gents stadsgezicht dateert van 1839. Het is een opmerkelijk duidelijke daguerrotypie van de Predikherenlei met op de achtergrond de toren van de St-Niklaaskerk. De opname gebeurde vanuit de zolderkamer van een huis op de Ajuinlei.

Over welke onschatbare documentatie zouden wij nu niet beschikken had men de fotografie enkele eeuwen vroeger uitgevonden?

22 Augustus 1893

Geboorte van Edgard Barbaix.

Deze destijds gekende sympathieke Gentse figuur was ongetwijfeld een van onze beste fotografen.

Dat hij zulk een uitzonderlijke fotograaf was zal wel mede te danken geweest zijn aan de opleiding die hij genoten had. Zijn vader was een beenhouwer in de Holstraat en tot zijn cliënteel behoorde het St-Lucasinstituut. Edgard voelde zich aangetrokken tot tekenen en schilderen en volgde gedurende 7 jaar de dag- en avondlessen aan dit Instituut. En 7 maal behaalde hij de eerste prijs van zijn klas; vooral in portrettekenen blonk hij uit.

Op een gegeven moment kwam hij in het bezit van een foto-apparaat en net zoals bij Gustaaf Verhulst, zou dit zijn verder leven bepalen.

Hij werpt zich met hart en ziel op de fotografie en, met de basis die hij bezit,

wordt hij weldra een van de besten en de meest gevraagden. Burgemeesters, gouverneurs, bisschoppen, pauselijke nuntiussen gaan voor zijn lens poseren. Wanneer men besloot, iets meer dan 80 jaar geleden, het boek “Vlaamsche Weelde - 60 Vlaamsche Koppen” uit te geven, deed men beroep op Edgard Barbaix voor de illustraties.

De 60 foto's of portrettekeningen van deze letterkundigen zijn allen van zijn hand. Het wordt reizen per trein door heel het Vlaams land om de nog levende schrijvers te gaan opzoeken en trachten een oude foto te bemachtigen van de overledenen. Van het dodenmasker van Guido Gezelle dat hij zag bij Stijn Streuvels maakte hij een prachtig levend portret, dat trouwens uitgekozen werd om de kaft te versieren.

Meer dan 30 jaar werkte hij voor het Museum van Schone Kunsten voor wie hij meer dan 400 clichés maakte.

Edgard Barbaix had zijn studio op het St-Michielsplein in een huis dat nu verdwenen is. Het hoeft dan ook geen verwondering te baren dat deze joviale fotograaf gedurende vele jaren de Deken was van dit kwartier, deken en... bezieler van de antiekmarkt die daar destijds regelmatig gehouden werd.

Maar wij hebben nog niet alles verteld: 7 jaar soldaat bij de 2e Linierement, waarvan 4 jaar aan de IJzer en 1 jaar in bezet Duitsland. Voor zijn spionage-werk in 1940-1945 kreeg hij een onderscheiding van Eisenhower.

Hij stierf op 18 Maart 1992.

Een Gents figuur die wel verdiende eens terug in de schijnwerper geplaatst te worden.

22 Augustus 1895

Aanbesteding voor de in 1887 besliste afbraak van het Pakhuis.

22 Augustus 1910

Triomfantelijke ontvangst van de “Melomanen” na - enkele dagen voordien - een schitterende overwinning behaald te hebben in een internationale zangwedstrijd in Montluçon.

De reizen per spoor verliepen toen niet zo vlot en onze 108 uitvoerders waren hier vertrokken om halfelf 's avonds om de volgende dag om 9 uur in Parijs aan te komen. Om 12 uur werd opnieuw in de trein gestapt en men kwam aan in Montluçon om 8 uur 's avonds.

Ze waren wel moe van deze vermoeiende reis in snikhete treinen, maar dat belette hen niet het de volgende dag enthousiast op te nemen tegen hun concurrenten in de Ere-klasse: 2 gekende Parijse koorverenigingen en 1 uit

Macon.

“Le Premier Prix d’Honneur” werd door de jury unaniem toegekend aan de Gentse zangers, die trouwens met nog andere prijzen gingen lopen: de 1e Prijs voor individuele zang werd weggekaapt door de Penningmeester van de Melomanen, de Heer Tuytschaver en de 1e Prijs voor de beste dirigent ging naar onze Gentse Lieven Duvosel.

Toen de Melomanen hier arriveerden op 22 Augustus 1910 viel hen natuurlijk een triomfantelijk onthaal te beurt. Wij kunnen ons nog moeilijk voorstellen hoe de Gentenaars destijds intens meeleeften wanneer één van hen, of een van hun verenigingen een merkwaardige prestatie geleverd had.

Het was dus de gebruikelijke uitbundige feeststemming, nog verhoogd door het feit dat op datzelfde moment nog een andere Gentse koorvereniging toekwam, het “A Capella Gantois” dat enkele dagen voordien een wedstrijd gewonnen had in Reims.

Het scenario zullen onze lezers inmiddels kennen: bij hun aankomst in de Zuidstatie ging er een receptie door in het ere-salon van het station waar de 2 verenigingen overladen werden met bloemen en om te beginnen reeds 3 toespraken moesten aanhoren.

Een groot aantal verenigingen had zich opgesteld op het Graaf van Vlaanderenplein vanwaar de feeststoet vertrok naar het Stadhuis. Deze werd geopend door een dubbele rij rijkswachters en politie-agenten, gevolgd door muziekkorpsen van het 1e en 2e Linierement, van de “Chasseurs-Eclaireurs”, van de Liberale Kring van het Rabot, de Harmonie “Het Volk” en “St-Cecilia”. Kwamen dan de afgevaardigden van 60 verenigingen van alle gezindheden met hun vlaggen. Op het einde van de stoet de zangers en de zangeressen van beide verenigingen. De straten zagen zwart van het volk en overal stegen de toejuichingen op. Vanop de balkons werden bloemen geworpen naar de zangers. Toen de stoet aankwam aan het Stadhuis luidde de grote klok en de beiaard speelde de “Brabançonne”.

Klassieke receptie en toespraken op het Stadhuis. Schepen Siffer feliciteerde de overwinnaars die, zei hij, “op één enkele dag 2 nieuwe diamanten hadden ingevoegd in de kroon van de Maagd van Gent. Deze glorierijke dag, vervolgde hij, zal met gouden letters geschreven worden in de annalen van de Stad Gent, muzikale stad bij uitstek.”

Na talrijke glazen erewijn, werden de 2 maatschappijen naar hun respectievelijke lokalen begeleid waar verder gefeest werd tot in de vroege uurtjes.

Hugo Collumbien

PUZZEL 2006

Ne puzzel, ne puzzel, hoe kan je in godsnaam nu ne puzzel maken als je om de vijf minuten gestoord wordt door een lokale politiekeer, die beweert dat hij het in de toekomst beter zal doen. Internet voor iedereen (die kan betalen). Hij doet mij denken aan een wandelende St.-Niklaas, voorlopig althans want eenmaal dat ze een plaatske in de politiek... Ze moeten wel toegeven dat ze rond Gent met hun nek in de stront zitten. Dat hebben die mannekens van het Europees parlement gezegd. Volgens deze politici moeten er minder varkens zijn. Hoe moet ne mens dat nu interpreteren?

Ne puzzel over politiek, wat betekent dat? Uit de les geschiedenis weet ik dat het gaat over data. Voor Gent betekent dat 1382 (Westrozebeke), 1453 (Gavere), 1500 (Keizer Karel)... m.a.w. monumenten voor arme afgeslachte Gentenaars, die later dan nog een strop om hun hals kregen. Die traditie werd voortgezet door lokale politici en dat heet nu "lussenplan". Opnieuw politiek aangebel, ik vraag me af wie er werkelijk gestoord is?

Hoewel deze puzzel gaat over de Gentse politiek moet U geen bollekens zwart maken naast de vragen, wel de letterkens tellen om daarmee een nieuwe beloftevolle naam te bekomen.

1) Leerlooier, industriële spionage, Mule Jenny, industrialisatie, burgemeester van Gent, dit zijn de trefwoorden van de eerste man die we zoeken. Van zijn familienaam vragen we de eerste letter.

2) Deze schilder kwam in Nederland onder invloed van het Duitse Marxistische socialisme dat de klemtoon legde op het Algemeen Stemrecht. Hij speelde dan ook een belangrijke rol bij het oprichten van de Belgische Werkliedenpartij. Hij richtte De Voorruit op en was er medebeheerder van. We voelen ons al sociaal als u de derde letter van zijn voornaam kent.

3) Deze Vlaams-nationalistische politicus, senator van de Katholieke Vlaamse Volkspartij, nam deel aan de strijd van de vernederlandsing van het vrij middelbaar onderwijs. Tijdens de oorlog was hij krijgsgevangene te Soltau en werkte nadien in Engeland in het Bureau Documentaire Belge. Hij was actief in de amnestiestrijd. In het beruchte proces De Beuckelaere wist hij als advocaat met Borginon de vrijspraak te bekomen. Hoewel hij zich tijdens de tweede wereldoorlog op de achtergrond hield, werd hij wegens zijn vlaamsgezindheid veroordeeld tot vijf jaar, en in beroep tot drie jaar. Het krijgshof van Luik sprak hem vrij. Kent u ook de laatste letter van zijn familienaam?

4) Deze baron was jurist en CVP-politicus, minister, professor te Gent en te Luik, medestichter en directeur van het Tijdschrift voor Notarissen, lid van de studie tot eenmaking van de Benelux. Op het einde van zijn leven werd hij als voorzitter van de Raad van Beheer van Sabena een echte hoogvlieger. Opnieuw willen we de laatste letter van de familienaam kennen.

5) Deze Gentenaar werd langs de andere kant van het water “de crol” genoemd, alhoewel hij geen katje was... Hij was advocaat, professor te Gent, minister en adjunct-secretaris-generaal van de pas opgerichte P.V.V. Nadien werd hij nationaal voorzitter van de PVV-PLP en voorzitter van de Vlaamse P.V.V.. Indien u zijn naam kent, dan weet u welke de vierde letter van zijn voornaam is.

6) Deze in Merelbeke geboren seigneur, herhaaldelijk schepen van Gent, was één der vurigste verdedigers van de voorrechten van de Drie Leden van Vlaanderen. Hij behoorde tot de Gentse delegatie bij de onderhandelingen met de vertegenwoordigers van Lodewijk XI, die leidde tot de voor Maximiliaan zeer nadelige vrede van Atrecht. Hij werd lid van de regentschapsraad over Filips de Schone. Tijdens de Blijde Intrede van Maximiliaan te Gent vluchtte hij naar Vilvoorde, waar hij 2 jaar gevangen zat. Samen met Jan van Coppehole leidde hij op militair en diplomatiek vlak de actie tegen Maximiliaan van Oostenrijk. Als ondertekenaar van de vrede van Tours tussen de Vlamingen en de keizer liet hij zich omkopen door de vorst, waardoor hij door toedoen van Filips van Cleef vermoord werd. Durft u nu nog de eerste letter van zijn voornaam uitspreken?

7) Deze Gents liberale staatsman, die men steeds in één adem noemt met Het Zoute, was gouverneur-generaal van Belgisch-Congo. Nadien werd hij voorzitter van de senaat. Na zijn benoeming in 1934 als minister van Staat kreeg hij er nog de titel van graaf bij. We vragen naar de derde letter van zijn voornaam.

8) Deze politicus, hoofd van de regering en graaf, behoorde tot de topfiguren van de Gentse katoenbaronie. Na veel strijd werd tijdens zijn regering de zgn. Gelijkheidswet aanvaard, waardoor het Nederlands naast het Frans een officiële taal van België werd. Tegen de wet op de arbeidsongevallen verzette hij zich niet, maar bij de stemming van de wet op verplichte zondagsrust onthield hij zich. Het wetsvoorstel op de beperkte arbeidsduur van mijnwerkers gaf aanleiding tot zijn val. Wij vallen voor de laatste letter van zijn familienaam.

9) Deze Petegemenaar kende eerst een politieke carrière te Ronse en te Oudenaarde. Als oorlogsvrijwilliger 1914-1918 werd hij radicaal flamigant. Bij de verkiezing van 1929 had hij als dissident van de Katholieke Partij zijn lijst van de Katholieke Vlaamsche Volkspartij gekoppeld aan de Vlaams-Nationalistische lijst van Moens. In 1931 diende hij een wetsvoorstel in voor een federaal statuut i.v.m. Vlaanderen. Na een fel omstreden proces als oorlogsburgemeester werd hij ter dood veroordeeld. Zonder opheffing van onschendbaarheid werd deze te Gent uitgevoerd. In 1952 kreeg hij een grafmonument te St.-Amandsberg. Aldaar kan je de voorlaatste letter van zijn familienaam lezen.

10) In 1431 verbleef deze kardinaal als afgezant van de paus in het karthuiszkerklooster van Rooigem. Hij moest zijn steentje bijdragen tot het beëindigen van de oorlog tussen Frankrijk, Engeland en Bourgondië, daar de paus vooruitzichten had voor het inrichten van een Kruistocht, waarbij hij op steun hoopte van de belangrijkste vorsten van Europa. Van Eyck, bekend door zijn polyptiek, maakte in die periode een getekend portret van de geestelijke, waarvan we de laatste letter van zijn familienaam vragen.

Met de gevonden letters maakt U de naam van ne crême van ne man, ne zoekteoke, die te Gent een plassende herinnering kreeg.

Zoals gewoonlijk worden de antwoorden vóór 1 januari 2007 verwacht op het redactie-adres: Lijnmolenstraat 149, 9040 St.-Amandsberg. Hiermee sluiten we de 20ste puzzel als kwismaster van ons tijdschrift af. Oei, een ogenblikje a.u.b. er wordt gebeld. Deze keer is het niet St.-Niklaas, maar zwarte Piet.

De diplomatische quizmaster

BESCHERMLEDEN 2006

Edmond Cocquyt (180,00)	Felix Waldack (26,00)
Leon Martens (100,00)	Jacques Thissen
Maria Verdonck (100,00)	Dr. Philippe Verjans
Prof. Dr. Guy Schrans (100,00)	Prof. Dr. Eric Van de Velde
Michel Kalmar (100,00)	Bernard Hebbelynck
Willy Van Mossevelde (75,00)	Gaston Poelman
Jacques Vermeulen (50,00)	Jean-Paul Marchal
André De Schepper (50,00)	Katia De Geyter
Jacqueline De Reuse (50,00)	Luc Glibert
Paul Hebbelynck (50,00)	Prof. Dr. Eric Lacroix
Philippe Hebbelynck (50,00)	Mw Verschoore-Sevens L.
Jacques De Braekeleir (50,00)	Erik De Keukeleire
Dr. Roland Marlier (50,00)	Fernand Verheggen
Pierre Plum (50,00)	Achiel Van Peteghem
Jean Walraedt (50,00)	Raf van den Abeele
Piet Van Eeckhaut (50,00)	Willy Devogelaere
Prof. Dr. Hubert Van Hoorde (40,00)	François Simons
André De Somville (40,00)	André Van Wynsberghe
John Van Schil (38,00)	Gustaaf Nicaese
Freddy Van Vlaenderen (35,00)	Guy Baert
Albert Ylen (30,00)	Marie-Christine Rogiest
Jean Vincent (30,00)	Marc Coucke
Ir. A. J. Impens (30,00)	Guy Beyaert
Huguette Mast (30,00)	Roger Dekeyser
Lucien De Temmerman (30,00)	Michel Driege
Jean-Pierre Boone (30,00)	André Mortier
Frank Meert (30,00)	Joseph Roosen
Philippe Willemot (30,00)	Herman Delaunois
Walter Abbenbroek (30,00)	Peter Sorgeloose
André De Poorter (30,00)	Marcel Vanlancker
Mw. Van der Stock-De Blauwe M. (30,00)	Jan De Vleeschouwer
Dr. André Van den Boogaerde (28,00)	Magdalena Gryp
Lucien Vermaele (26,00)	Jean-Paul Leyseele
	Frans De Bleecker
	Patrick Rombaut

Mw Praet-Martens M.-L.
Hendrik Carpentier
Paul Eeckhout
Bert Destoop
Dr. Noël Goossens
Mw. Brasseur-De Waele Gh.
Jean Broekaert
Denise Raman
Bernard Cruyt
Roger Versteele
Jaime Jurdan
Jérôme Moortgat
Willy Diegenant
Jean-Pierre Leirens
Nicole Verschoore
Christian Scheiris
Bob Stevens
Rudy Vanhollebeke
Robert Van Bockstaele
Jean-François Peeters

Jean Bertrand
Françoise Van de Vyvere
Wilfried Pieters
Luc Vervliet
Jean Steenbrugge
E. M. André Thoonen
Dr. Guido Demeulenaere
Pierre Hebbelynck
Robert De Kezel
Lucien Casteels
Louis Daens
Marc Van Hauwermeiren
Cecile Nevejans
Adolf Bucqué
Piere Vandersmissen
Michel Noppe
Jacques Huys
André De Cuyper
Guido Van Renterghem
Philippe Kluyskens

STEUNENDE LEDEN 2006

E.P. Joseph De Moerloose (20,00)	Willy Debunderie
Christian Puttevils (20,00)	Prof. Dr. André Kint
Walter Claeys (20,00)	D. D'hont
Regina De Ruyck (20,00)	Roger Moreau
H. Meuleman (20,00)	Albert Brysse
Jean Libbrecht (20,00)	Roland Van Bocxstaele
Jacques Lataer (20,00)	Georges Thysbaert
Pierre Geernaert (20,00)	Fernand Goethals
Diane Sarteel (20,00)	Paul Mauquoy
Guy Kint (20,00)	Karel Ossieur
Marc Claeys (20,00)	Erik Vandenbroele
Karel Doornaert (20,00)	Freddy Durinck
Pierre Uytterhaegen (20,00)	Luc De Smul
Stefaan Van Schoor (20,00)	Leon Elderweirt
Didier Eechaudt (20,00)	Pierre Vandevoorde
Daniël Van Ryssel (20,00)	Dr. Paul Kluyskens
Ir. Gustave Veeckman (20,00)	Leon Trivier
Marcel Vanhinsberg (20,00)	Suzanne Van Meurs
Paula D'Haen (20,00)	Christian Roels
Patrick Lybaert (20,00)	Roland Van Damme
Gilbert Holvoet (20,00)	Marc Rummens
Jean-Pierre Debergh (20,00)	Guy Namurois
Jean-Pierre Roose (20,00)	Jacques Tielemans
Rosalie De Meyer (20,00)	Serge Tollenaere
Paul Van de Voorde (20,00)	Alfred Roose
Albert Plasschaert (20,00)	René Rodrigues
Pierre Eeckman (20,00)	Raoul Buysse
Marie-Jeanne De Smet (20,00)	Carlos Robaey
Yvan Fonteyn (20,00)	Daniël Van Poucke
Johann van de Westelaken (20,00)	Xavier De Schryver
Louis Comhaire (20,00)	André Rottiers
Dr. Roland Heugebaert (18,75)	Dr. Philippe Gombault
Piet Vlieghe (16,98)	Alfons Gistelinck
Beatrijs Ediers (16,00)	Mw Devloo-Sonneville P.
Adriaan Boone (16,00)	Dr. Adhémar De Wulf
Etienne Verschraeghen	André De Mulder

Guy Bruyneel
Emile Genbrugge
Pierre Buysse
Monique De Rudder
Rik Van Herreweghen
Roger Spilthoorn
Raphaël Van Wassenhove
Guy Himschoot
Jacques Lavrillé
Adolf Delantsheere
Achiel Hellinck
Frank Olof Ödberg
Etienne Van Hecke
George Casteleyn
Gerard Verspeeten
August De Baets
Georges Claeys
Mw Albert de Meulemeester
Yvan Michels
Oscar Van Mol
Mw Vancraeynest-Mulert
Willy De Smet
Roger Lybaert
Albert Braekman
Marcel Dumon
Georges Neslany
Antoon de Schryver
Dr. Pierre De Vos
Erik Claeys
Erik Rogier
Jacques Discart
Walter Vlerick
André Buysse
Robert De Meyer
Michel Peirtsegale
André Leys
Guy De Maertelaere
Elise De Cooman
M. Jonckheere
Willy Everaert

Eric De Buck
Anita De Hondt
Carlos Fassin
Eugène Uytterhaeghe
Willy Van Trappen
Henri Minnaert
Mw Van Beveren-Oosterlinck J.
Guy Decarnière
Wim De Bock
J.M. De Wulf
Louis Van de Vyvere
Clement Saillé
Serge Pauwels
Dr. Johan Moerman
Mw Maurice Van Frachen
Patrick Peperstraete
Aline Maenhaut
Gilbert Delaruelle
Fernand Wafflard
Gaston Scharre
J.-P. Peckstadt
Didier Zels
Mw Van Dijk-Vanhooren L.
Roland Wissaert
Leon Lippens
Frank Gelaude
Jacqueline Podevyn
Gilbert Verheggen
Erwin Penning
Guido De Bruycker
Jacques Van de Calseyde
François Saccasyn
Michel Voortman
Diane Van Lierde
Fernand Van Quaakebeke
Roger Van Bockstaele
Marc De Munnynck
Bertolf De Carne
Emiel Rombaut
Richard Comyn

Laurent De Schuyter
Marcel Leeman
Luc De Bree
Marc Bailleul
Roger De Geyter
Jean-Paul Rooms
Jan Zwaenepoel
Eric Schellinck
Freddy Van den Stichel
Gilbert Lodrigo
Mw Wauters-D'haen E.
Jean-M. Dhaene
Ginette Desmet
Danny Dobbelaere
René Parasio
Raoul De Clercq
Freddy Hoste
Guy De Ridder
Marcel Cambier
Norbert Verhasselt
Antoine Van Goethem
Julien Wieme
Prof. Em. Dr. Gontran Eryvynck
Maria Van Beylen
Eric De Meyere
Marc Van Speybroeck
Lodewijk Boutmans
Jos Van den Borre
Mw De Wispelaere-Van Hauwaert K.
Pieter Spanoghe
Daniël Peeters
Mw Keppens-Dentandt M.-J.
Laurent Van Bossele
Charles Van Bignoot
Rudy Duprez
Etienne Van den Boogaerde
Jean-Claude Martiny
Jean-Marie de Wulf
E. H. Jos Mertens
Jacques Hebbelynck

Michel Hoste
Mw Colpaert-De Maeseneire S.
Luc Devriese
Dr. Thierry Goetghebuer
Willy Van Eeckhoutte
Laurent Claeys
Luc Moortgat
Dirk Jurrjens
Gustaaf D'hondt
Jacques de Schryver
Jean-Pierre Carels
Marcel Daem
Pierre Bruyneel
Mw Hublé-Vankenrove N.
Mw Broekaert-Blondeel R.
Jan Capoen
Urbain Scheirsen
Herwig De Munnynck
Richard Verlinden
Marc Van Hoecke
Leon Deproost
Anne Cocriamont
André Michiels
Roland Van Damme
Jacques Lievens
André Verbrugghen
Luc Lekens
Leon Lemaitre
André Raman
Dr. Jacques Huygebaert
John Van Hulle
Martine Beyz
Pierre Vander Haeghen
Ivan Ververne
Mw Chauvin-Meganck Chr.
Mw Luc De Coster
Roger Van Damme
Lucien Ongena
Gilbert Thiery
Christian Dykmans

Georges De Vreese
Joris De Schepper
Ivan Gemmel
Roland Loys
Raymond Bové
Janine Lehardy
Luc De Paepe
Guy De Potter
Joseph De Schepper
Frank Van Hyfte
Dr. Lodewijk De Vos
Prof. Em. Dr. Alexander Evrard
Albert Vispoel
Laurent Balcaen
François de Clippele
Willy Philips
Gustaaf Van Damme
Erik De Moor
De Schaepdrijver
Prof. Em. Dr. Herman Balthazar
Roger Van Driessche
Guy Coryn
Mw Schauvlieghe-Van Megroot M.-L.

Alain Malschaert
Johan Mulert
Mw Cerulus-Van Gaever M.
Dr. Daniël Sabbe
Mw Friedman-Callebaut F.
Gaston Fortie
Francine Jacobs
Jan Sorgeloose
Elly Van Durme
Suzanne Vander Gracht
E.H. Dirk De Backer
Jean-Marie Marchand
Ernest Eylenbosch
Etienne Braeckman
Joseph Joos
Charles Van den Abeele
Alfred Temmerman
Prof. Em. Dr. Kamiel Van Acker
Robert Bernaert
Nelly Vermeersch
Jan Vander Haeghen
Marc Maresceau

STEUNFONDS 2006

20,00 - Mw Velghe D.
12,50 - Collumbien H.
3,00 - Jurtjens D.
2,00 - Van Nevele F. - Scheir R. - Mw De Bruycker L.

Subsidies:

Vlaamse Gemeenschap 2005 - 900,00 euro
Provincie Oost-Vlaanderen 2004 - 572,52 euro

COMMENT ON ÉCRIT L' HISTOIRE

“Knack” organiseerde 5 zomerwandelingen. Als voorbereiding verscheen er telkens een artikel over de te bezoeken stad. Als laatste kwam Gent aan bod. Er wordt gezegd: “Het mooie aan deze wandelingen is dat ze zowel kenners als nieuwelingen kunnen boeien. Kenners zullen vaststellen dat hun kennis eigenlijk beperkt is.” Dat is best mogelijk, maar een vaststaand feit is dat de kennis van “Knack” nog veel beperkter is en op dat gebied volledig beneden peil. Wat men ons allemaal tracht wijs te maken!

Wat de kenners misschien nog niet wisten is dat “het Dampoortstation op één na het grootste treinstation van Gent is.” Nu vlug op zoek naar al die anderen. “De naam Dampoort komt van een dam die de inwoners van deze arbeiderswijk beschermde tegen het oprukkende water. Daarnaast was er een poort die de weg naar Brabant afsloot.”

“Wij passeren de Kromme Walbrug vanwaar je een van de mooiste uitzichten van de Gentse binnenstad kunt genieten. De gebouwen aan de waterkant stammen duidelijk uit een industrieel verleden. Met wisselend succes probeert men die oude mastodonten met de moderniteit te verzoenen. Wij zien zware originele burchten die opgesmukt werden met een rij moderne, glanzende glasramen. Geslaagd is het niet altijd.”

Zouden wij de wandelaars niet beter een kijkje laten nemen vanop de St-Michielsbrug?

U wist het misschien nog niet, maar het blijkt dat Karelke Waeri vermoord werd omdat hij liedjes zong. Waeri zong in een tijd dat de kinderen op straat doodvielen. Hij was een artiest uit de traditionele “Café Chantant”. (Karelke heeft nooit gezongen in Café-Chantants).

Het lied dat uiteindelijk zijn dood werd heette “Koevoet is beter dan boelie”. Waeri veroorzaakte met dat liedje bijna een volksopstand en een meute katholieke studenten heeft hem ervoor doodgeslagen. Pal op straat, in het midden van Gent-Centrum en toch is er nooit een proces van gekomen.”

Dat zijn toch wel straffe toeren en zonder “Knack” hadden wij dat nooit geweten. Wij vragen ons af waar dit blad al die ongelooflijke onzin uitgehaald heeft.

Mogen wij er op wijzen dat er geen enkel verband bestaat tussen Karelke Waeri en “Koevoet is beter dan boelie”, een liedje dat in 1857 geschreven werd door Emiel Moyson. Karelke was toen 15 jaar oud, het gezin Waeri woonde toen in Aalter en Karelke is pas jaren later beginnen zingen.

Karelke heeft altijd een zwakke gezondheid gehad waardoor hij de laatste jaren voor zijn dood het zingen had moeten opgeven. Hij was uitdrager geworden van broodkaartjes van "Vooruit". Hij stierf op 15 Maart 1898 in het huis in de Veerstraat 2 waar hij een paar jaar voordien gaan wonen was. Hij was nog maar 55 jaar en stierf van wat men toen "influenza" noemde, waarschijnlijk van een longontsteking.

Verder schijnt het dat Lieven Bauwens "veel miserie naar Gent heeft gebracht".

Kijk eens, wij willen van Lieven Bauwens geen held maken, dat was hij niet. Maar waarom moet per se steeds alles volledig wit of volledig zwart zijn? Ook hier was grijs de juiste kleur. Dat Lieven Bauwens enkele ingenieurs omkocht om voor hem de Mule Jenny uiteen te nemen klinkt hoogst onwaarschijnlijk. Daar stond trouwens de doodstraf op.

Op een gegeven moment werkten in de fabrieken van Lieven Bauwens 10.000 man. Akkoord, "man" te verstaan als mannen, vrouwen en kinderen. Maar dat was ook het geval in al de andere textiel fabrieken. Wat zou er geworden zijn van die 10.000 mensen zonder de moderne technieken geïntroduceerd door Lieven Bauwens? Hoe lang zouden zij werk gevonden hebben in verouderde fabrieken die niet in staat waren te concurreren met de Engelse bedrijven? Zou de miserie dan niet veel groter geweest zijn?

Dat het Gravensteen een burcht is die in de 9e eeuw gebouwd werd door Filips van den Elzas is ook een nieuw feit in de geschiedenis.

Bij het Lam Gods acht men het nodig gewag te maken van de theorie volgens dewelke het paneel van de "Rechtvaardige Rechters" allang weer op zijn plaats hangt, maar dat de Kerk dit gewoon verzwijgt om de hype levend te houden. Jawel, iedereen weet immers dat de Van Eycks voor een van de rechters Leopold III als model genomen hebben.

Een goede raad aan dezen die nadere kennis willen maken met Gent: er bestaat een uitstekende "Gids voor Gent", uitgegeven door Snoeck, met betrouwbare teksten van Luc Lekens en prachtige tekeningen van Gaston De Smet.

Hugo Collumbien

BIBLIOGRAFIE

Dit jaar verscheen “**Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent**” - **Nieuwe reeks - Deel LIV - 2005.**

Deze keer met een overvloed aan Gentse onderwerpen. Wij citeren:

- Het archief van Sint-Baafs en bisdom Gent.
- Voorstelling van de inventaris van Sint-Baafs en bisdom Gent.
- Het archief van de Gentse Sint-Baafsabdij en het werk van landschapshistoricus en agrarisch historicus Adriaan Verhulst.
- Een relatie van lange duur. Michel Cloet en het archief van het bisdom Gent.
- Dr. Maurits Gysseling en het archief van Sint-Baafs en Bisdom.
- Competing conceptualizations of women's economic activities in fourteenth-century Ghent.
- Kapellen, huisjes, fruit en bloemen bij de westgevel van de Sint-Niklaaskerk in Gent.
- Daere nochtan den ghetrauden man niet emmer stand te scheidene. Litigieuze boedelverdelingen voor de schepenen van de Keure van Gent. 1439-1450.
- Koning Croesus en de Gentse Opstand van 1539-1540 door de ogen van een Brabantse Romein. Cornelius de Fine en zijn *Ephemerides Historicae*.
- Een Gentse Waterzooi. De geschiedenis van het dempen en overwelven van de waterlopen in Gent (1866-1914). Casus: het dempen van de Rietgracht. Deze “Handelingen” besluiten traditioneel met de “Bibliografie van de Geschiedenis Gent 2004-2005”. Van de 267 items gaat de overgrote meerderheid naar een Gents onderwerp.

Gewoontegetrouw stuurde de heer A. De Schepper ons, netjes ingebonden, een fotocopy van het Septembernummer 1976 van de “Autotoerist”. Het nummer was bijna volledig gewijd aan de **Pacificatie van Gent**. Het was toen immers 400 jaar geleden dat deze historische gebeurtenis plaatsvond in onze stad.

Hij voegde er ook een “familie-erfstuk” bij, namelijk een boekje dat uitgegeven werd in de jaren '20 “**Verzameling van Vlaamsche Volksvertellingen en Grapkens**”. De auteur ervan was een zekere Arsène Heirman, gewezen Onderwijzer te St-Amandberg. Beide stukken werden gedeponeerd in het Documentatiecentrum.

Onlangs verscheen een 40 bladzijden-tellende brochure, getiteld “**Wandelen**

in de Sint-Paulusparochie”.

Alhoewel van het vroeger landelijk karakter weinig of niets meer overblijft, is het toch interessant eens langs daar te wandelen. Heel wat gekende personen hebben daar gewoond en aan de hand van een 45-tal foto's (waarvan meerdere in kleur) krijgt men er een idee van hoe deze wijk er uitziet en - hier en daar - hoe het vroeger was. Deze brochure kost slechts 3 euro (121 fr.) en is te bekomen in het Stadswinkeltje aan het Zuid.

Bij Lannoo verscheen van de hand van Jan Gheysens “Brusselse Wafels en andere heerlijkheden”.

Wanneer men het in Gent over wafels heeft, denkt men onmiddellijk aan MAX. Meer gevorderden associëren daaraan de naam van de familie Consael, meer bepaald aan de stichter Maximiliaan.

En daar gaat het over: de historiek van dit geslacht en de evolutie van de zaak. Maar het gaat niet alleen over wafels, maar eveneens over pannenkoeken, beignets, flensjes, poffertjes, choux de Paris, etc.

Een belangrijk deel van dit boek is gewijd aan de receptuur en de bereidingswijze van al dat lekkers. Veel ervan kunt gij aldus zelf bereiden, maar wafels bakken zoals MAX dat doet dat moogt ge wel vergeten. Daarvoor komt er een apparatuur en een “know-how” aan te pas die niet beschikbaar is voor de amateur.

Bij ieder onderwerp is er een aangepaste kleurenfoto, van de hand van Tom Swalens, die u het water in de mond doet komen. Het boek bevat in totaal een 100-tal foto's. Het heeft een formaat van grosso modo 22,5 x 23,5 cm., telt 112 bladzijden en kost 19,95 Euro (805 fr.) Te verkrijgen in de boekhandel. En bij MAX op het Gouden Leeuwenplein.

H.C.

VRAAG EN ANTWOORD

Antwoord van Mevrouw **Roza De Vriendt-Mores** op de vraag van de heer **R.Versteede** (Gh. Tyd. 2006 - N° 4 -267).

Theophiel-Bernard Claeys fs. Bernard en Grenier Marie-Jeanne (°Gent 22-12-1813) behoorde tot de begoede burgerij.

Hij huwde Waterloos Virginie fia Hubert en Christiaens Marie-Thérèse (°Gent 17-7-1815 - er † 12-10-1892).

Claeys Theophiel was likeurstoker. Tussen 1857-66 woonde hij in de Komijnstraat 5 waar zijn stokerij gelegen was. (Ik bezit er een porseleinkaartje van).

In 1867 verhuist hij naar de Breidelstege.

In 1882 behoorde hij tot de 86 rijkste families van Oost-Vlaanderen en staat hij op de lijst van de verkiesbare senatoren omdat hij voldoende belastingen betaalt.

Uit het huwelijk Claeys-Waterloos zijn 3 kinderen geboren: Jules, Marie en Octave.

Ze vonden allen hun partner in het gezin van de welstellende houthandelaar Fiévé Isidore-Dutry Marie-Josephine. Over hun prachtig gerestaureerde woning, Huis Fiévé-Dutry, Dok Noord 2 Gent is een interessante studie verschenen waarin het familieverband met de familie Claeys wordt gelegd.

De zonen Claeys Jules x Fiévé Emma en Octave x Fiévé Marie richtten op de Terplatenkaai een jeneverstokerij op.

De dochter Claeys, Marie-Adolphine, aangeduid als “Bijzondere” x Emile Fiévé. Hij was houthandelaar en een tijd provinciaal senator voor Oost-Vlaanderen. Zij bezaten veel onroerend goed.

Theophiel Claeys bezat een buitengoed te Vinderhoute. Hij liet zich daar in de tuin fotograferen met de leden van de “Société d' Escrime Royale Jeanne d'Arc” waarvan hij stichter en ere-voorzitter was.

De familie was uiteraard franssprekend en katholiek.

Theophiel † Gent 17-11-1886. Hij kreeg een dienst om 10.30 u in de St-Michielskerk met “messes pour dames” en dertigdaagse missen in 3 verschillende kerken. Op het overlijdensbericht staan 2 broodbonnen afgedrukt waarmee arme Gentenaars tot 31/ 12 bij 2 bakkers 1 brood van 1 kgr. van het fijnste meel konden afhalen.

Zijn lijk werd bijgezet in de familiegrafkelder te Vinderhoute waar ook brood aan de armen werd uitgedeeld.

Van de Société ging ook een overlijdensbericht uit en op 23/1/1887 werd in

hun zaal een groot portret van de ere-voorzitter ingehuldigd. De lijkrede werd uitgesproken door Lievin Goossens en een gelegenheidsrede door François Dubois.

Claeys was ook ridder in de Leopoldsorde.

Er leven nog talrijke aanverwanten en familieleden van de Claeys-Waterloos-Fiévé-Dutry in Gent en omgeving.

Ik hoop dat mijn inlichtingen wat duidelijkheid hebben gebracht in de vermoedelijk bombastisch opgestelde lijkrede.

Over hetzelfde onderwerp ontvingen wij een antwoord van de heer **Olivier-Gérard Willemot**.

Theophile-Bernard CLAEYS, °Gent 22-12-1813, †Gent 17-11-1886, gehuwd met Virginie WATERLOOS, °Gent 17-7-1815, †Gent 12-10-1892 (dochter van een zout- en zeepzieder uit de Burgstraat, Hubert Waterloos, die tot de hoogste belastingsbetalers behoorde) staat ingeschreven in de Wegwijzer van de Stad Gent van 1840 als geneverstoker “in de Comynstraet; met stoomtuug”.

Zij hadden 4 kinderen:

1. Jules CLAEYS, eveneens stoker, x Emma FIÉVÉ,
2. Maria CLAEYS x Emile FIÉVÉ,
3. Octave CLAEYS, eveneens stoker, x Marie FIÉVÉ,
4. Adèle CLAEYS x Antoine BLANCQUAERT.

Een biografie over Théophile Claeys bevindt zich onder de Oefeningen Nieuwste Tijden van de Universiteit Gent (1e Kandidatuur Geschiedenis 1975-1976).

Op het bidprentje van Théophile Claeys, in mijn bezit, staat zijn portret afgebeeld.

Overde familie Claeys en Fiévé zie o.m.:

- “Bouwhistorisch onderzoek Huis Fiévé-Dutry, woonhuis en voormalige stoomzagerij Dok Noord 2, Stad Gent, Dienst Monumentenzorg met een beknopte stamboom van de familles Claeys en Fiévé”.
- “Lezers schrijven ons” in Ghendtsche Tydinghen, 1994, n° 5, p. 321 te.m. 323.

LEZERS SCHRIJVEN ONS

Van de heer **Jacques Thissen** ontvingen wij volgend schrijven:

Betreft: Artikel R. van Driessche-Portret Abt Temmennan in Gh. T. 2006 N° 4 - pp. 235-247.

Bij het lezen van artikel in referte viel mij de naam “Filips I Courault de Polignac” op en meer bepaald “de Polignac”. De “de Polignac's” zijn een welgekende familie afkomstig uit het dorp Polignac niet ver van Le Puy en Velay waar men heden nog de indrukwekkende ruïnes van een door deze familie opgerichte burcht kan ontwaren. Deze familie telt verschillende personaliteiten en o.a. kardinaal Melchior de Polignac die actief deelnam aan de onderhandelingen die in 1714 op de verdragen van Utrecht voorafgingen.

Ik weet niet uit welke bron de toevoeging van “de Polignac” aan de naam Courault afkomstig is maar wat mij intrigeert is het feit dat Filip Courault geboren is in Poligny een stadje in de Jura, feitelijk Franche Comté, ten zuiden van Dole. Men kan zich dan ook afvragen of hier ergens geen verwarring tussen Poligny en Polignac gebeurd is. Filips Courault was sterk bevriend met een belangrijk personage eveneens afkomstig uit Poligny nl. Jean Chevrot, bisschop van Doornik en een van de belangrijkste medewerkers van hertog Filips de Goede. Het is wel gekend dat de hertog zijn belangrijkste medewerkers zoals bijv. Chevrot en kanselier Rolin uit Bourgogne en Franche-Comté liet komen. Karel V zal deze traditie voortzetten (cf. Granvelle).

In de collegiale kerk St-Hippolyte van Poligny is er een kapel gewijd aan de Heilige Antonius die opgericht werd in opdracht van Jean Chevrot die dezelfde kerk met veel andere schenkingen bedacht waaronder de toren. In deze kapel prijkt het XVe eeuwse beeld van een gemijterde prelaat dat volgens sommigen niet het beeld van Chevrot zou zijn maar wel van Filips Courault voortgaande op de gelaatstreken die niet overeenstemmen met die van Chevrot op de miniatuur van de aanbidding door Jean Wauquelin aan Filips de Goede van zijn “Chroniques de Hainaut”. Hier ziet men direct aan de rechterzijde van hertog Filips de Goede, kanselier Rolin en bisschop Chevrot die ook voorzitter was van de Geheime Raad van de hertog.

In dezelfde kapel hangt een kleine reproductie van van der Weydens drieluk “De zeven Sacramenten” heden in het Museum voor Schone kunsten te Antwerpen die vroeger in deze kapel zou gehangen hebben en besteld werd door Chevrot en misschien ook door Courault om het altaar van de kapel te versieren. Op het linkerluk is o.a. het sacrament van het vormsel voorgesteld

met Chevrot als toedienende bisschop. Naast hem staat een man in zwarte kleedij die volgens Dirk De Vos (Roger van der Weyden - Fonds Mercator - p. 223) en nog andere Filips Courault zou kunnen zijn toen hij nog kanunnik was van het kapittel St-Etienne te Dijon en dus voor zijn aanstelling tot abt van St-Pieters te Gent in 1445 of is het 1444. Men vermoed trouwens dat deze aanstelling gebeurde op voorspraak van zijn stadsgenoot Jean Chevrot. Het drieluik heeft een bewogen verleden achter zich om uiteindelijk in 1826 te Antwerpen te belanden na gekocht te zijn door de Antwerpenaar Ridder Florent van Ertborn die het in 1846 aan het museum schonk.

Rest nu nog te verklaren hoe Courault naast zijn naam die van Polignac kreeg, een dorp waarmee hij waarschijnlijk niets of weinig te doen had, terwijl Poligny zijn geboortestad was waarmee hij blijkbaar nog hechte banden had en waar zijn familie woonde, of anders uitgedrukt hoe de “Y” van Poligny door de “Ac” van Polignac vervangen werd.

Verder lees ik in de Gentse memoriedagen van 12-13-14 Augustus onder 13 Augustus dat de naam van abt Courault nog op nog verschillende manieren geschreven werd. Terloops nog dit, bij de geboorte van abt Courault was de Franche-Comté geen Frans territorium hetgeen het pas later in 1679 na een bewogen geschiedenis definitief werd bij een van verdragen van Nijmegen namelijk dat tussen Frankrijk en het Keizerrijk. Abt Filips Courault was dus geen Fransman zoals in de memoriedagen gesteld maar wel een Franc-Comtois.

GENTSCH BLOED, ‘N ES GÎEN KISSEROET!

Een vertelseke van uit “Onder de Draeke” (1928)

En waer zijn!

Dat de Gentenaars, de zogezegde stropdragers, t’allen tijde, van over eeuwen en eeuwen “strave Jans” waren, is overbekend.

Geen katten om zonder handschoenen aan te pakken.

Slaat de historieboeken open, de oude boeken die men leest met groene brillen, en ge kunt er u van overtuigen.

Het Gentsche Volk was altoos een heldhaftig volk. Ruw, ontembaar.

Terecht werden de Gentenaars gevreesd.

In de beroerde tijden van vroeger eeuwen gedroegen zij zich als helden. Zij gaven goed en bloed ten offer voor de vrijheid, voor het vaderland.

Met recht en reden getuigt de dichter K.L. Ledeganck dat Gent vroeger was:

De trotsche wereldstad die koningen deed beven:

... Dat leeuwennest;

Dat wijdgeducht gemeenebest,

Dat tot de volkren sprak, het hoofd fier opgeheven.

Min lyrisch doch niet min welsprekend voegt er de Volkszanger Nap. Destanberg bij:

Dat men eens aan ons land moest komen,

Wie zou er zeggen: ‘t is te straf,

Wie zou er vechten zonder schroomen,

Wie zou er op kloppen ‘lijk op kaf;

Wij!

‘t Zijn de jongens van Gent

‘t Is ‘t Volk van Artevelde,

Zij zijn als moedig’ helden

Nog overal bekend.

In den Gulden Sporenslag, in de bloedige dagen van Artevelde, bij de volksmiskening en volksverdrukking had men af te rekenen met de zonen van Gent.

Het waren inderdaad moedige helden, nog overal bekend, en vooral overal gevreesd.

Wij waren in 1815.

Het klonk als een donderslag gansch Europa door. Keizer Napoleon was het eiland Elba ontvlucht, had Parijs bereikt en er een leger getrouwen samengesteld bereid om tegen de verbonden krijgsmachten: Engeland, Duitschland, België en Holland, de eischen van den gevallen veroveraar te doen handhaven. Een algemene veldslag zou daarover beslissen. Dat gebeurde te Waterloo op 17 Juni 1815. Van in den vroeger morgen wachtte Napoleon, altijd kalm en bedaard, den vijand af die van alle kanten toesnelde.

Napoleon had plaats genomen op een kleine heuvel, den verrekijker in de hand. Aan zijne zijde stond Maarschalk Ney, den dapperen bevelhebber der Fransche legers. Daar gaat een zware stofwolk naar omhoog:

- Wie daar? vraagt de keizer.
- 't Zijn de Pruisen, antwoordde Ney.
- En met hoeveel zijn ze?
- 60.000 man, Sire.
- Daar lachen wij mee, spot Napoleon, minachtend.

Een weinig later; een nieuwe, nu zwaardere stofwolk gaat omhoog.

De keizer blikt door zijn verrekijker.

- Wie daar? is nu de vraag.
- 't Zijn de verbondene Engelschen met de Hollanders, luidt het antwoord.
- En hoeveel man?
- 75.000 man, Sire.
- 'n Foete bagatelle!

Nu nog een weinig wachten; dan gaat een kleine stofwolk de lucht in.

De keizer loert nieuwsgierig door zijnen kijker.

- En wie hebben wij daar? vraagt hij ten derde male.
- De Gentenaars.
- En met hoeveel?
- 10.000 man, Sire.

De keizer verbleekt en blijft een ogenblik sprakeloos.

- 10.000 Gentenaars, stamelt hij eindelijk.

Nous sommes foutus, mon cher...

We zijn naar de kl...

Si non e vero bene trovato.

Lodewijk De Vriese.

DIT BESTAAT NOG WÈL

Het Tolhuisje op de Graslei

Wanneer het talent aanwezig is heeft de opleiding minder belang. Deze mooie tekening werd niet gemaakt door iemand die gestudeerd had aan een Kunstinstituut, maar door een ingenieur, namelijk ons lid de heer Richard Verlinden.

Conclusie: Ge moogt de leden van de Heemkundige Kring toch niet onderschatten.

DIT BESTAAT NIET MEER

Huizen op het Sint-Michielsplein

INHOUD 2006

1.

- Luc Devriese: De Opstandige Gentenaars: Eerst “Heren”, pas later “Stroppen”. Deel 1	2
- Armand Heins: Inventaire Archéologique: Leeuw de Wapens van Gent vasthoudend.	15
- François dutré (+) - Robert Smet: Herinneringen van twee leerkrachten aan de jaren die zij doorbrachten aan de Nijverheidsschool te Gent.	16
- Herdenkingsdagen in 2006.	29
- Pierre Kluyskens: Constant de Kerchove de Denterghem.	31
- Roger van Driessche: Hommage aan Schepen Napoleon De Pauw.	35
- Alexander Karel Evrard: Over zin en/of onzin van Straatnaam-vertalingen.	40
- Erik De Keukeleire: De verplaatsing van de Kruidtuin. Deel 2. 1898-1937.	42
- Gent een Franstalige stad?	50
- Hugo Collumbien: Gentse Memoriedagen: 31 Juli-1-2 Augustus.	54
- Bibliografie.	65
- Vraag en Antwoord.	67
- Jan Cleppe: Gênsche Prâot.	68

2.

- Luc Devriese: De Gentenaars. Eerst “Heren”, pas later “Stroppen” (vervolg en slot).	70
- Victor Van der Haeghen: Inventaire Archéologique: De drukken van Lambrecht.	81
- Pierre Kluyskens: Josse Delehaye.	83
- Alfons Van Werveke: Het Heilig Graf van Willem Hughe in St-Baafs te Gent.	88
- Mevr. M.J. Keppens-Dentandt: Van Baardemaker tot Barbier.	95

- Erik De Keukeleire:	99
Haalt de tunnel aan de Voskenslaan de honderd niet?	
- Roger Tuytschaever:	109
Elf Gentse bakkers aan de eer tijdens een plechtige vergadering op het Stadhuis van Gent. Donderdag 2 Maart 1944.	
- Hugo Collumbien:	111
Gentse Memoriedagen: 3-4-5-6-7 Augustus.	
- Frank O. Ödberg:	122
Enkele anekdotes in verband met het standbeeld van Albert I.	
- Quizmaster:	124
Oplossing van de Quiz 2005.	
- Bibliografie.	127
- Vraag en Antwoord.	130
- Lezers schrijven ons.	132
- Lodewijk De Vriese:	133
Hij haed 't lapke.	
- Dit bestaat niet meer:	136
Verdwenen huizen in de St-Lievensstraat.	
3.	
- Robert Smet:	138
De Cellebroeders in Gent.	
- Louis Stroobant:	150
Inventaire Archéologique: De Gevangenis.	
- Pierre Kluyskens:	152
Frans De Potter.	
- Erik De Keukeleire:	159
Zelden “Goe Were” aan het Zuid.	
- T. Poffyn:	177
Goan wirke in da schuun Gent.	
- Bert Vervaet:	178
Archief van Sint-Baafs en Bisdom Gent tot eind 1891 ontsloten.	
- Richard Verlinden:	181
Als Gentenaars zingen.	
- W.L. Braekman:	182
De ramp op het Heirnisplein in september 1891.	
- Hugo Collumbien:	190
Gentse Memoriedagen: 8-9-10-11 Augustus.	
- Aanvullende ledenlijst.	202
- Bibliografie.	206
- Lezers schrijven ons.	207

- Jan Cleppe: 208
Gênsche Prâot.

4.

- Erik De Keukeleire: 210
De Zuidstatie vertrekt... Een Park ontstaat. Deel I. 1928-1931.

- Ernest Lacquet: 227
Inventaire Archéologique: Koperen luchter.

- Pierre Kluyskens: 228
De Discalsen.

- Roger van Driessche: 235
Het portret van Ghiseleen Temmerman.
Abt van de Gentse St-Pietersabdij. 1570-1581.

- Gwijde van Gent: 247
Mijn Oom Emile.

- Hugo Collumbien: 251
Gentse Memoriedagen: 12-13-14 Augustus.

- Feesten van Gent. 261

- Bibliografie. 263

- Vraag en Antwoord. 267

- Lezers schrijven ans. 268

- Lodewijk De Vriese: 269
Een Polyglotte.

- Alfons Van Werveke: 271
Oudheidkundige kroniek: De Brandstraat.

- Dit bestaat niet meer. 272
De St-Margrietstraat

5.

- Rudy van Elslande: 274
Het Gents Theresianenklooster tijdens het Ancien Regime.

- Victor Van der Haeghen: 298
Inventaire Archéologique: De Maniliaanse drukken.

- Erik De Keukeleire: 300
De Zuidstatie vertrekt... een Park ontstaat. Deel 2. 1931-1935.

- Pierre Kluyskens: 317
De Draak.

- Prof. Dr. L. de Grauwe: 321
Waar precies logeerden de Mozarts te Gent in 1765?

- Hugo Collumbien: 324
Gentse Memoriedagen: 15-16-17-18-19 Augustus.

- Piet Dhanens:	336
Waar lag het Farman-plein te Gent?	
- Bibliografie.	339
- Vraag en Antwoord.	340
- Lezers schrijven ons.	340
- Jan Cleppe:	342
Gênsche Prâot.	
6.	
- Eddy Levis:	346
't Gentsch spant de kruune.	
Uuk in 't puppenspel.	
- Victor Van der Haeghen:	355
Inventaire archéologique: De Maniliaanse drukken II.	
- Pierre Kluyskens:	357
Maurice Dupuis.	
- Francine Somers:	361
Een Canadese bevrijder te Gent, 1942.	
- Nicole Verschoore:	362
Francine Somers: Biografische nota.	
- Mark Rummens:	364
De eerste jaren van de roeisport in Gent (1846-1871).	
- Erik De Keukeleire:	367
Sint-Pieters-Buiten in de ban van de misdaad.	
- W.L.Braekman:	378
Zonderling vonnis te Gent: Dobbelen op leven en dood (1641).	
- Interbellum:	380
Het Pottenbakkersatelier Maes te Gent.	
- Hugo Collumbien:	381
Gentse Memoriedagen: 20-21-22 Augustus.	
- Quizmaster:	392
Puzzel 2006.	
- Beschermleden 2006. Steunende leden 2006. Steunfonds 2006.	395
- Hugo Collumbien:	401
Comment on écrit l'histoire.	
- Bibliografie.	403
- Vraag en Antwoord.	405
- Lezers schrijven ons.	407
- Lodewijk De Vriese:	409
Gentsch bloed, 'n es gîen kisseroet!	
- Dit bestaat nog wèl: Het Tolhuisje op de Graslei	411
- Dit bestaat niet meer: Huizen op het St.-Michielsplein	412
- Inhoud 2006.	413